

Van ambities naar verwezenlijkingen

Balans 2019-2024

Context

De strategie Go4Brussels 2030, die in januari 2020 werd ondertekend in het verlengde van de strategie Go4Brussels 2025, wil Brussel op weg helpen naar een economische, sociale en ecologische transitie.

Helaas zal de uitvoering van de 17 doelstellingen van de strategie in 2020 en 2021 sterk beïnvloed worden door de Covid-19 **gezondheids crisis**, waarin België “onder een stolp” leefde. In het licht van de talrijke gevolgen van de crisis werden in juli 2020 in het “relance- en herontwikkelingsplan van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor de aanpak van de coronacrisis” alle doelstellingen van de strategie Go4Brussels 2030 herzien. Naast het sociale en economische antwoord dat de regering probeert te bieden, met name via dit plan en in overleg met de sociale partners, was het ook de bedoeling ervoor te zorgen dat ons welzijns- en gezondheidssysteem de crisis het hoofd kon bieden.

Ondanks de opeenvolgende golven van de pandemie doorheen het jaar, werd 2021 gekenmerkt door een sterke groei van de economische activiteit, nadat deze in 2020 was gekrompen. Het herstel is in hoofdzaak te danken aan een toename van de consumptie bij de particulieren en bij de overheid.

In januari 2022 organiseerde de regering een seminarie om zo goed mogelijk de tweede helft van de legislatuur voor te bereiden. Dat leverde uiteindelijk een werkprogramma op, dat mede ingevuld werd op basis van informele gesprekken tussen de regering en de sociale wisselwerking die in Brupartners vertegenwoordigd zijn.

Op de Sociale Top in april 2022 werden de voor de tweede maal herziene krachtlijnen van de doelstellingen van de strategie Go4Brussels 2030 en de gemeenschappelijke prioriteiten van de partners tot het einde van de legislatuur goedgekeurd. In deze prioritaire werven worden de Brusselse projecten van het nationale herstel- en veerkrachtplan zo goed mogelijk geïntegreerd.

Ook 2022 werd gekenmerkt door een opeenvolging van crisissen, die nog verergerd werden door de Russische agressie jegens Oekraïne. De hoge energieprijzen, de prijsstijgingen die ongezien waren sinds de jaren 1970 en 1980, de toestroom van grote aantallen vluchtelingen, enz. hebben allemaal geleid tot een verhoogd risico op sociaaleconomische onzekerheid en/of een wijdverspreid gevoel van onveiligheid bij veel Brusselse huishoudens. Het sociale en economisch weefsel van het Gewest blijft evenmin gespaard. De regeringen hebben zowel voor de sociaaleconomische actoren als voor de gezinnen verschillende maatregelen genomen. De belangrijkste maatregelen waren gericht op het indijken van de effecten van de torenhoge inflatie op de loonkosten, maar ook op de huurprijzen en de energiefactuur.

In 2023 heeft men op het vlak van de doelstellingen van de strategie 2030 belangrijke vooruitgang kunnen boeken en zich ervan kunnen verzekeren dat bij alle actoren de wens bestaat om het werk voort te zetten.

Op de laatste sociale top van de legislatuur in maart 2024 zal met name aan de hand van de methode van de “gedeelde prioriteiten” een balans opgemaakt worden zowel met betrekking tot elk van de 17 doelstellingen van de strategie Go4Brussels 2030 als wat de organisatie van het sociaal overleg in Brussel betreft.

Strategie Go4Brussels 2030

De strategie Go4Brussels 2030 telt 17 doelstellingen die evenzoveel engagementen vormen tussen het Brussels Gewest, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, de Franse Gemeenschapscommissie, de Vlaamse Gemeenschapscommissie, de Federatie Wallonië-Brussel en de Brusselse sociale partners.

Concreet wordt het volgende beoogd:

- een strategie uitwerken om tegen 2030 een transitie van de Brusselse economie te bewerkstelligen, die erop gericht is alle sectoren koolstofvrij te maken en meer steun te verlenen aan de sectoren die zich toeleggen op de circulaire en regeneratieve economie, op sociaal en democratisch ondernemerschap of op de digitalisering van de economie (wat mutatis mutandis overeenstemt met de eerste pijler van de strategie 2025);
- de gekruiste beleidsinitiatieven rond werk en opleiding in het bijzonder toespitsen op de kwalificaties en de allianties werk-milieu ondersteunen (wat mutatis mutandis overeenstemt met de tweede pijler van de strategie 2025).

De voorwaarden voor het succes van de strategie Go4Brussels 2030 vloeien voort uit de ervaring met de strategie 2025, namelijk:

- Continuïteit en transitie: bij de ontwikkeling van de strategie is rekening gehouden met de uitvoering van eerdere (zowel afgeronde als nog lopende) projecten en de **transitie** van het economisch en sociaal beleid werd erin geïntegreerd om de doelstellingen ervan af te stemmen op de klimaatdoelstellingen voor 2030 en 2050.
- Ze vormt een proces dat in nauw overleg verloopt en waarvan de uitvoering voor een deel gezamenlijk gebeurt met de gewestelijke sociale gesprekspartners. Naast het overleg met de sociale gesprekspartners wordt over de inhoud van de strategie overleg gepleegd met de Gemeenschappen op het gebied van onderwijs, werkgelegenheid, opleiding en de jongerengarantie.
- De sectorale opsplitsing van de strategie Go4Brussels 2030 en de opdracht die aan Brupartners is toevertrouwd om namens de regering te onderhandelen over de sectorale kaderovereenkomsten en de operationalisering ervan is transversaal via de sectorale facilitatiedienst.
- De strijd tegen elke vorm van discriminatie en de bevordering van diversiteit zijn horizontale dimensies van de uitvoering van de 17 doelstellingen van de strategie, evenals de gelijkheid tussen vrouwen en mannen en gendermainstreaming.
- Bovendien biedt de strategie 2030 een kader voor grootstedelijk overleg met de sociale gesprekspartners, de andere Belgische gefedereerde entiteiten en het federale niveau vanuit een logica van samenwerkingsfederalisme ten behoeve van de werknemers, de werkzoekenden en de bedrijven. Bij dit overleg wordt ook aandacht geschonken aan de Europese dimensie van veel economische, werkgelegenheids- en inclusiebeleidsmaatregelen.
- Een permanente en tegelijk een jaarlijkse opvolging via stuurcomités die voor elke doelstelling zijn opgericht en waarin leden van de betrokken (gewest- en/of gemeenschaps-) regeringen, sociale partners, administraties en overheidsdiensten en partners uit de particuliere non-profitsector uit de particuliere zetelen.

De sociale overlegcultuur

Het sociaal overleg heeft altijd een belangrijke rol gespeeld in het Gewest. Als opvolger van het sociaal pact voor de werkgelegenheid van de Brusselaars uit 2002 en het contract voor de economie en de tewerkstelling uit 2005 bouwt Go4Brussels ook verder op het pact voor een duurzame stedelijke groei (de zogenaamde New Deal) dat de Brusselse regering en de sociale gesprekspartners in 2011 ondertekend hebben. De evaluatie hiervan door het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (BISA) heeft de ondertekenaars ertoe aangezet om de organisatie van het sociaal overleg verder uit te diepen, zowel op het vlak van de ontschotting van bevoegdheden en partners (ook de partners die betrokken zijn bij onderwijs) als bij het finetunen van de doelstellingen en prioriteiten voor de Go4Brussels-strategie op middellange termijn (één legislatuur), maar ook op lange termijn. De Go4Brussels-strategie is immers een referentiekader voor acties dat gedeeld wordt door alle regeringen die actief zijn op het Brussels hoofdstedelijk grondgebied en de sociale partners die vertegenwoordigd zijn bij Brupartners.

Zo heeft de strategie 2025 ervoor gezorgd dat de overlegmethode verbeterd werd door de werven en doelstellingen te benaderen hetzij als gedeelde prioriteit, hetzij als overlegde prioriteit. De methode van gedeelde prioriteiten, die sinds 2015 wordt toegepast, versterkt het sociaal overleg door de sociale partners van Brupartners te raadplegen vóór de zogenaamde "eerste lezing door de regering" van een voorontwerp van ordonnantie, besluit of programmatisch instrument. Nadat de sociale partners van Brupartners zijn geraadpleegd over een beleidsverf die omschreven is als gedeelde prioriteit, maken zij een bijdrage over aan de bevoegde minister of staatssecretaris die daarom heeft verzocht.

De werven of doelstellingen die aanzien worden als overlegde prioriteit worden rechtstreeks aangestuurd door de minister of staatssecretaris en maken het voorwerp uit van overleg met de sociale partners nadat het voorontwerp in eerste lezing is goedgekeurd door de regering of het college.

In het kader van de Go4Brussels 2030-strategie werd de organisatie van het overleg verder uitgediept, met name door de goedkeuring van de Brupartners-ordonnantie, die de overlegmethode op basis van gedeelde prioriteiten wettelijk vastlegde, samen met de sectorale facilitatiedienst en de Sociale Top.

In 2022 kreeg het BISA de opdracht van de Minister-President, die bevoegd is voor de algemene coördinatie van de Go4Brussels-strategie, om een evaluatie uit te voeren van de overlegmethode op basis van gedeelde prioriteiten. Op de Sociale Top in maart 2024 wordt de balans opgemaakt en worden de aanbevelingen besproken die voortkomen uit de evaluatie door het BISA is uitgevoerd.

Doelstelling 1.1

De voorwaarden creëren voor de economische transitie om bij te dragen tot de gewestelijke klimaatdoelstellingen

Door de uitdagingen verbonden aan de klimaaturgentie zijn de beleidsvoerders verplicht om concrete en collectieve oplossingen aan te reiken. Daartoe stelde het Gewest de economische transitie centraal in zijn ontwikkelingsstrategie en besliste om geleidelijk alle economische ondersteuningsinstrumenten te richten op koolstofarme productiemodellen, op de circulaire en regeneratieve economie, op sociaal en democratisch ondernemerschap en op de digitalisering van de economie. De regering wil dat tegen 2030 enkel de voorbeeldige economische sociale en milieumodellen in aanmerking komen voor gewestelijke overheidssteun. Het doel bestaat erin een transversale benadering te hanteren waarbij alle sectoren en stakeholders betrokken kunnen worden.

Enkele toonaangevende beleidswerven

1. Climate governance tot stand brengen samen met de sociaaleconomische partners

De algemene beleidsverklaring 2019-2024 van de Brusselse regering voor 2019-2024 toont een sterke en gezamenlijke ambitie voor het klimaatbeleid. Het eerste project dat werd opgestart om concreet vorm te geven aan klimaatgovernance was de opmaak van een klimaatordonnantie. Deze Brusselse "klimaatwet", die tot doel heeft een wettelijk kader te creëren voor de klimaatactie van het Gewest, werd in juni 2021 door het Parlement goedgekeurd. Ze legt gewestelijke doelstellingen vast om de rechtstreekse en onrechtstreekse uitstoot van broeikasgassen te beperken evenals een nieuw klimaatbeheer dat ervoor moet zorgen dat de acties van alle Brusselse actoren samenvloeien en elkaar versterken, op basis van sociale rechtvaardigheid, wederkerigheid en inbreng van de burgers. Om de wet uit te voeren en het optreden van de regering te sturen, werd in 2022 een comité van onafhankelijke

wetenschappelijke deskundigen opgericht dat het Parlement, de verschillende Brusselse adviesraden (Milieuraad, Brupartners enz.) en de burgers een jaarlijkse evaluatie van het gevoerde beleid moet bezorgen, zodat dit kan worden besproken en indien nodig bijgestuurd. Naast dit comité van deskundigen werd in 2022 de Burgerraad voor het Klimaat opgericht die aanbevelingen moet doen aan de overheid en de sociale partners.

Daarnaast keurde de Brusselse regering in april 2023 haar Lucht-Klimaat-Energieplan (PACE) goed. In dat ambitieuze collectieve plan waarin elke minister en elke bevoegdheid een rol speelt wordt de doelstelling van koolstofneutraliteit tegen 2050 herbevestigd en wordt de ambitie van minder broeikasgasemissies in 2030 aangescherpt (-47% ten opzichte van 2005, tegenover -10% voordien), in overeenstemming met de Europese Green Deal. Met dit plan plaatst het Gewest het klimaat in het middelpunt van zijn project, met een duidelijke ambitie: Brussel bevrijden van zijn afhankelijkheid van fossiele brandstoffen. Het plan bevat concrete

maatregelen om de eerder aangehaalde doelstellingen te bereiken en Brussel sneller koolstofvrij te maken, maar tegelijkertijd de toenemende energiearmoede te bestrijden. Het is een echt stappenplan dat het Gewest moet leiden naar koolstofneutraliteit in zijn bevoegdheden.

En de resultaten spreken voor zich: uit de recentst beschikbare cijfers blijkt dat de Brusselaars hun uitstoot van broeikasgassen tussen 2005 en 2022 met 30% hebben verminderd, waarmee we al geloofwaardig op het 47%-traject zitten, maar we zullen onze inspanningen moeten volhouden. De daling bedraagt zelfs 41% over deze periode als we enkel de bouwsector bekijken waarop onze Renolution-strategie zich toespitst. Wat de installaties voor de productie van hernieuwbare energie betreft, is de geïnstalleerde fotovoltaïsche capaciteit tussen 2019 en 2023 verdubbeld, een ongeziene toename.

2. De economische Transitie naar een koolstofvrije, circulaire en regeneratieve economie programmeren en ten uitvoer brengen

Van bij het begin van de legislatuur hebben belangrijke hervormingen de weg geëffend voor de transformatie van de economische en financiële instrumenten die het Gewest ter beschikking heeft. Bijvoorbeeld: de herkapitalisatie van finance&invest.brussels en haar filialen en de goedkeuring van een nieuwe investeringsstrategie, de oprichting van een herstellfonds, de goedkeuring van het gewestelijk innovatieplan, de lancering van de proxilening en projectoproepen...

Op grond van deze mijlpalen keurde de Brusselse Hoofdstedelijke Regering op 31 maart 2022 de gewestelijke economische transitie strategie "Shifting Economy" goed. Deze nieuwe strategie heeft tot doel de economie koolstofvrij te maken tegen 2050 en de gewestelijke economische instrumenten te heroriënteren zodat ze tegen 2024 enkel nog bestemd zijn voor bedrijven met een voorbeeldfunctie op milieu- en sociaal gebied. Deze voorbeeldfunctie zal vanaf 2024

recht geven op meer economische steun om een geleidelijke en inclusieve decarbonisatie mogelijk te maken.

Shifting Economy voorziet in een actieplan met 224 maatregelen en organiseert een efficiënte en transversale governance waarbij de stuurgroep voor doelstelling 1.1 van Go4Brussels 2030 zorgt voor de strategische opvolging van de uitvoering. Parallel met deze gelaagde governance is een aantal acties opgezet om de Shifting Economy op te volgen aan de hand van indicatoren voor de uitvoering van het actieplan, indicatoren voor de opvolging van het gewestelijk economisch transitiebeleid, indicatoren voor de opvolging van de economische transitie en indicatoren die complementair zijn aan het BBP. De eerste resultaten van deze opvolgingsacties worden tegen het einde van het eerste kwartaal van 2024 verwacht in de vorm van een eerste activiteitenverslag voor Shifting Economy.

3. Alle instrumenten voor economische ondersteuning geleidelijk omschakelen naar koolstofvrije productiemodellen, de circulaire en regeneratieve economie, sociaal en democratisch ondernemerschap en de digitalisering van de economie.

Deze werf maakt deel uit van het voorbereidingsproces van de strategie voor economische transitie. Ze beoogt een geleidelijke heroriëntatie van de instrumenten voor economische steun zodat :

- vanaf 2024 economische spelers die een voorbeeldfunctie vervullen op sociaal of milieugebied kunnen profiteren van een verhoging van de verschillende economische steunvormen;
- vanaf 2030 enkel nog voorbeeldige modellen op sociaal en milieuvlak in aanmerking komen voor gewestelijke overheidssteun.

Shifting Economy geeft een omschrijving van de voorbeeldfunctie op sociaal en milieugebied en verbindt hieraan vier doelstellingen: nieuwe economische kansen creëren; het natuurlijk

kapitaal beschermen, lokaal en wereldwijd; het menselijk aspect vrijwaren en voldoen aan de vitale functies van het grondgebied en de materiële behoeften van de Brusselaars. Op basis van deze omschrijving werden een aantal sociale en milieudoelstellingen vastgelegd om het begrip milieu- en sociale voorbeeldfunctie van bedrijven te definiëren. Dit werk werd geformaliseerd in het regeringsbesluit van 6 juli 2023 over de voorbeeldfunctie op sociaal en milieugebied van bedrijven. De heroriëntatie van de economische instrumenten krijgt vorm in de goedkeuring van verscheidene wetgevende hervormingen: de ordonnantie burgerspaargeld; de ordonnantie betreffende de steun voor de economische ontwikkeling en transitie van ondernemingen; de ordonnantie onderzoek; de ordonnantie citydev en de ordonnantie hub.

De specifieke kenmerken van de verschillende gewestelijke economische instrumenten en hun specifieke toekenningsvoorwaarden zijn een verklaring waarom verschillende modellen naast elkaar bestaan. In deze context worden geleidelijk aan verschillende analyserasters toegepast bij de economische instrumenten: Sustainable Impact Framework op finance&invest.brussels, de tabel uitgewerkt door hub.brussels in het kader van "hub in transition", de impacttabel toegepast op Innoviris-projecten, de tabel van het Ecodyn-label, de analysetabellen toegepast op de projectoproepen van Brussel Economie en Werkgelegenheid, Brussel Leefmilieu en de Haven van Brussel, alsook de nieuwe tarieven van citydev.

4. Een programma uitwerken dat stimulansen biedt voor overheidsbestellingen en een Brussels aanbod dat koolstofvrij en circulair georiënteerd is

De Shifting Economy-strategie bevat een hoofdstuk gewijd aan de uitwerking van een strategie voor duurzame en innovatieve overheidsopdrachten voor kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's), met als doel deze belangrijke economische hefboom te activeren en

zo de transitiedoelstellingen voor de Brusselse economie te verwezenlijken.

Na de bestending en de versterking van de facilitator Duurzame Overheidsopdrachten van Leefmilieu Brussel, die ondersteuning biedt aan overheidsaankopers met het oog op de ontwikkeling van opleidingen en interne strategieën ter zake, zet Shifting Economy een nieuwe beheersstructuur op voor duurzame en innovatieve overheidsopdrachten voor kmo's, waarin de cel Sociale Bepalingen bij Actiris, de Brusselse Gewestelijke Overheidsdienst (GOB), het Observatorium van de referentieprijzen van Brupartners, alsook Leefmilieu Brussel, Innoviris en hub worden samengebracht om innovatieve overheidsopdrachten te ontwikkelen en het aanbod te stimuleren zodat deze hefboomen vooral de Brusselse KMO's ten goede komen. Tot slot wordt met deze governance een opvolgingssysteem ingevoerd voor duurzame en innovatieve overheidsopdrachten in Brussel.

Wat meer specifiek de strijd tegen sociale dumping betreft, keurde de ad-hocwerkgroep van Brupartners twee verslagen goed met sectorale antidumpingclausules in overheidsopdrachten. Deze clausules hebben betrekking op twee sectoren die sterk blootgesteld zijn aan het risico op dumping en waar gewestelijke overheden veel opdrachten plaatsen: de schoonmaaksector en de bouwsector.

5. Bestending van de Renolution-Alliance

De renovatie van bestaande gebouwen is ongetwijfeld één van de voornaamste actieterreinen om de klimaatdoelstellingen van het Gewest te verwezenlijken. Ze biedt ook kansen op economisch, sociaal en werkgelegenheidsvlak, aangezien de sterke wil bestaat om de energiefactuur van de Brusselaars te doen dalen.

De Renolution-Alliance werd in april 2021 opgestart om alle actoren die betrokken zijn bij de energierenovatie van gebouwen in Brussel samen te brengen zodat ze kunnen samenwerken om instrumenten te ontwikkelen, te evalueren en te

laten evolueren om de renovatie te ondersteunen. De Alliantie gaat haar derde jaar in en is ondertussen goed ingeburgerd, met steeds meer middelen.

Naast premies brengt ze een heel systeem van stimulansen, aanmoedigingen en begeleiding. Alle doelgroepen die betrokken zijn bij renovaties (particulieren, de tertiaire sector en overheid) kunnen nu een beroep doen op begeleidings- en financiële steunregelingen, met name via het nieuwe Renolution-premiestelsel en het EcoRenokrediet, die sinds 2022 operationeel zijn en de hervorming van de registratierechten in 2023 waarbij een bijkomend abattement voor energierenovatie wordt ingevoerd, de versterking van het globaal Renoclick-ondersteuningsprogramma voor openbare instellingen vanaf 2021 en de Facilitator Duurzame Gebouwen en het EnergiePack, steun voor het delen van energie en energiegemeenschappen, alsook de lancering in 2021 van Renolab-projectoproepen gericht op de ontwikkeling van innovatieve oplossingen op

het terrein om renovaties te versnellen of obstakels uit de weg te ruimen. Vermeldenswaard zijn ook de belangrijke inspanningen van de Homegrade-teams, het Habitat-netwerk en de Fédération des services sociaux (FdSS) bij de begeleiding van burgers en maatschappelijk werkers, met bijzondere aandacht voor de meest kwetsbare gezinnen.

Wij wijzen ook op de verschillende aanpassingen aan de stedenbouwkundige instrumenten (GSV en besluit geringe omvang) die gericht zijn op het vereenvoudigen van de administratieve procedures met betrekking tot vergunningen en de vrijstelling van vergunningsaanvragen voor een aantal energiegerelateerde werken.

Tenslotte is ook de samenwerking tussen de overheidssector en de bouwsector om opleiding en werkgelegenheid te stimuleren één van de prioriteiten van *Renolution*. Deze werkzaamheden gaan verder bij [construcity.brussels](https://www.construcity.brussels) (Pôle Formation Emploi Construction).

Doelstelling als gedeelde prioriteit

Initiatiefnemende Ministers	De minister bevoegd voor klimaattransitie, leefmilieu, energie en participatieve democratie De staatssecretaris voor economische transitie en wetenschappelijk onderzoek
Geassocieerde Ministers	Minister-President Minister van werk en beroepsopleiding, digitalisering, plaatselijke besturen en dierenwelzijn Minister van mobiliteit, openbare werken en verkeersveiligheid
Partners (die lid zijn van het stuurcomité)	Brupartners (met onder meer het observatorium voor overheidsopdrachten), Leefmilieu Brussel, Brussel Economie en Werkgelegenheid, Innoviris, finance.brussels , hub.brussels , perspective.brussels , de Adviesraad voor het Sociaal Ondernemerschap

Vrijgemaakte budgetten en financieringsbronnen

Voor *Shifting Economy* heeft de regering de volgende budgetten vrijgemaakt:

- Herkapitalisatie van [finance&invest](https://www.finance.brussels), [Brusoc](https://www.brusoc.brussels), [Brustart](https://www.brustart.brussels), [BWF](https://www.bwf.brussels), [proxi](https://www.proxi.brussels): 110.000.000 € (opdracht 12 van de GOB-begroting)
- Steun voor ontwikkeling en economische transitie: € 30.000.000 per jaar. (opdracht 12 van de GOB-begroting)
- Innoviris: 50.000.000 € per jaar (opdracht 14 van de GOB-begroting)
- Projectoproep: 6.000.000 € tussen 2020 en 2023 (opdracht 12 van de GOB-begroting)

en begroting van Leefmilieu Brussel ten belope van 1 miljoen per jaar).

- hub: 20.000.000 € per jaar (opdracht 12 van de GOB-begroting)
- Citydev: 20.000.000 € per jaar (opdracht 12 van de GOB-begroting)
- Haven: 17.000.000 € per jaar (opdracht 21, programma 3 van de GOB-begroting).

- Overheidsopdracht: 400.000 € per jaar (begroting van Leefmilieu Brussel)

Als onderdeel van haar klimaat-, natuur- en biodiversiteitsbeleid heeft de regering van 2021 tot 2024 350 miljoen euro extra uitgetrokken. Voor de Renolution-strategie komt dit neer op een jaarlijks budget van meer dan €100 miljoen.

Doelstelling 1.2

De zko's en kmo's ondersteunen, met inbegrip van de industrie, de ambachten, de buurtwinkels en het sociaal en democratisch ondernemerschap

Het doel van deze doelstelling is om diegenen te ondersteunen die in Brussel durven te ondernemen en daarmee voorzien in de transformatie van onze economie naar een duurzame toekomst. Als onderdeel van de gewestelijke economische transitiestrategie **Shifting Economy** zijn er tijdens deze legislatuur tal van maatregelen genomen om een gunstig klimaat voor ondernemerschap te creëren.

Enkele toonaangevende beleidswerven

Eerst en vooral heeft de regering meerdere initiatieven genomen met het oog op administratieve vereenvoudiging. Enkele voorbeelden:

- de recente hervorming van de toegang tot het beroep;
- de ontwikkeling van het "AGILE"-platform, dat prioriteiten vaststelt op het gebied van juridische en administratieve belemmeringen en een specifiek actieplan op dit vlak uitwerkt;
- de automatisering van de waarborgen die worden toegekend door het Brussels Waarborgfonds;

Daarnaast zijn de gewestelijke economische instrumenten (op het gebied van ondersteuning, onderdak en financiering) de afgelopen vijf jaar sterk geprofessionaliseerd.

Wat de financiering betreft, werd de economische steun van Brussel Economie en Werkgelegenheid hervormd om de economische actoren met een zgn. voorbeeldfunctie beter te ondersteunen (zie doelstelling 1.1 van de Go4Brussels-strategie) maar ook om de samenhang en toegankelijkheid te garanderen. Wat leningen en

kapitaalinvesteringen betreft, konden finance&invest.brussels en zijn filialen Brusoc en Brustart rekenen op nooit geziene bijkomende middelen. Deze extra middelen, gecombineerd met de vaststelling van een ambitieuze en coherente investeringsstrategie, stellen finance&invest.brussels en zijn filialen nu in staat om de Brusselse economie te financieren voor een bedrag tussen 75 en 100 miljoen euro per jaar (vóór deze legislatuur legden finance&invest.brussels en zijn filialen in totaal tussen 8 en 20 miljoen euro per jaar vast). Tot slot heeft de regering meerdere regelingen ingevoerd om spaargeld van burgers te mobiliseren om de Brusselse economie te financieren, dit via de proxilening en de investcoop-regeling.

Op het vlak van begeleiding zijn de diensten 1819 en de lokale economieloketten (LEL) versterkt. Er zijn solide partnerschappen aangegaan met particuliere aanbieders van begeleiding (met name via projectoproepen). Deze maatregelen hebben het mogelijk gemaakt om een steeds groter en diverser publiek te bereiken.

Op het gebied van accommodatie zullen de nieuwe beheersovereenkomst met citydev en de

daarmee samengaande middelen ons in staat stellen om ambachten te ondersteunen en lokale productie op te waarderen middels onder meer de ontwikkeling van productielocaties en accommodatiemogelijkheden. Zo is tijdens deze legislatuur het aantal KMO-parken bijna verdubbeld (van 5 naar 9). De nieuwe beheersovereenkomst omkadert en vergemakkelijkt tevens kortingen op canons en huurprijzen die aan Brusselse bedrijven kunnen worden toegekend. Ten slotte verankert de nieuwe citydev-ordonnantie de transitiedoelstelling wettelijk in de kern van de activiteiten van citydev en stroomlijnt ze de beheersorganen van de organisatie.

Als steun aan het divers ondernemerschap werden ook een aantal specifieke initiatieven genomen (projectoproepen waaronder "Women in Business", bewustmakingsinitiatieven door hub...). Meer in het algemeen is deze doelstelling ook over de hele linie meegenomen in het economisch beleid, bijvoorbeeld door de omschrijving van diversiteitscriteria van toepassing op alle projectoproepen en de toevoeging van doelstellingen op het vlak van sociale inclusie aan het begrip sociale voorbeeldfunctie, wat een verhoging van de economische steun mogelijk maakt.

Ook de steun voor sociaal ondernemerschap kon tijdens deze hele legislatuurperiode rekenen op zowel specifieke als algemene maatregelen. Er kwamen ook specifieke steunmaatregelen (waaronder de voortzetting van Coopcity), financiering (door de ontwikkeling van specifieke projectoproepen, de ontwikkeling van specifieke financieringsproducten bij Brusoc...) en bewustmakingsacties. In bredere zin is de economische steun die door Brussel Economie en Werkgelegenheid wordt toegekend nu breder toegankelijk voor de non-profitsector. Daarnaast was het sociaal ondernemerschap een bron van inspiratie bij de ontwikkeling van modellen met een voorbeeldfunctie op sociaal en milieugebied, die nu in aanmerking komen voor meer economische ondersteuning.

Ook zijn er ongekennde maatregelen genomen om de Covid-crisis aan te pakken. Alle economische instrumenten waarover het Gewest beschikt, werden hiervoor ingezet: premies, leningen en kapitaalinvesteringen, waarborgen, specifieke steunmaatregelen voor ondernemingen (in het bijzonder ondernemingen in moeilijkheden)... Deze instrumenten werden ontwikkeld in nauwe samenwerking met de algemene directies van de gewestelijke economische instellingen en met de sociale partners, verenigd in de Taskforce Economie. Deze gewestelijke maatregelen hebben in combinatie met federale maatregelen geholpen om het effect van Covid op de gewestelijke economie op te vangen.

Tot slot had de energiecrisis die volgde op de inval van Rusland in Oekraïne ook een grote impact op het Brussels sociaaleconomisch weefsel. De regering heeft nieuwe specifieke maatregelen genomen in het licht van de kortetermijn-doelstellingen voor bescherming en ondersteuning van de transitie om de veerkracht tegen de energiekosten te vergroten:

- rechtstreekse steunmaatregelen voor de cashflow van ondernemingen;
- maatregelen om de ondernemingen te beschermen en de continuïteit van de economische activiteit te waarborgen via de continue toegang tot energie;
- maatregelen om de energietransitie van de ondernemingen te versnellen.

De Taskforce Economie, bestaande uit kabinetten en sociale partners, heeft wederom zijn rol ten volle gespeeld en de regering ertoe aangezet een reeks maatregelen te nemen.

De nooit eerder geziene maatregelen als reactie op de Covid- en de energiecrisis en de maatregelen om een gunstig klimaat voor ondernemerschap te creëren, hebben de voorspelde tsunami van faillissementen helpen voorkomen. Bovendien hebben ze bijgedragen aan de economische ontwikkeling van Brussel die gepaard ging met een groot aantal nieuwe arbeidsplaatsen. Ook al blijven de moeilijkheden waarmee Brusselse ondernemers kampen talrijk

en mag de aandacht van de overheid niet verslappen, toch waren er nog nooit zoveel ondernemingen in het Gewest als vandaag, welke ook de omvang van de onderneming.

	2018	2019	2022	oktober 2023
Micro (-10 VTE)	103.921	106.342	113.656	cijfers nog niet beschikbaar
Kleine ondernemingen (10-50 VTE)	3.189	3.326	3.411	
Middelgrote ondernemingen (50-250 VTE)	781	799	860	
Grote ondernemingen (+ 250 VTE)	352	358	359	
TOTAAL	108243	110825	118286	119374
Werknemers van de privésector in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest	391 141	394170	402924	Niet beschikbaar

De constante groei van het aantal bedrijven in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is gepaard gegaan met een opschoning van fantoomvennootschappen. Volgens de Brusselse Franstalige Handelsrechtbank zijn er in Brussel de afgelopen vijf jaar meer dan 7.500 vennootschappen ontbonden en halen criminele

organisaties hun frauduleuze vennootschappen op grote schaal weg uit Brussel. Dit soort sanering is essentieel, niet enkel om criminele activiteiten en witwassen van geld tegen te gaan, maar ook om het risico op oneerlijke concurrentie door deze spookbedrijven aan te pakken.

Doelstelling als gedeelde prioriteit

Initiatiefnemende Minister	De staatssecretaris voor economische transitie en wetenschappelijk onderzoek
Geassocieerde Ministers	Minister-President De minister bevoegd voor werkgelegenheid en beroepsopleiding
Partners (die lid zijn van het stuurcomité)	Brupartners, hub.brussels, Brussel Economie en Werkgelegenheid, citydev.brussels, Net Brussel, Leefmilieu Brussel, port.brussels, de Adviesraad voor Sociaal Ondernemerschap

Vrijgemaakte budgetten en financieringsbronnen

Voor deze doelstelling heeft de regering de volgende budgetten vrijgemaakt:

- Bijkomende middelen voor de herkapitalisatie van finance&invest.brussels, Brusoc, Brustart, boosting brussels: 235 miljoen in de loop van de legislatuur, waarvan 128 miljoen afkomstig van het Gewest, en meer bepaald van opdracht 12 van de GOB-begroting (het saldo komt van privé-investeerders)
- Steunmaatregelen voor economische ontwikkeling: 30.000.000 € per jaar (opdracht 12 van de GOB-begroting)
- Projectoproep: 6.000.000 € tussen 2020 en 2023 (opdracht 12 van de GOB-begroting en begroting van Leefmilieu Brussel ten belope van 1 miljoen per jaar).
- hub: 20.000.000 € per jaar (opdracht 12 van de GOB-begroting)
- Citydev: 20.000.000 € per jaar (opdracht 12 van de GOB-begroting)
- Met het oog op de Covid- en de energiecrisis is 800 miljoen euro besteed aan leningen, premies en waarborgen.

Doelstelling 1.3

Een onderzoeks- en innovatiebeleid op gang brengen dat bevorderlijk is voor de economische, sociale, solidaire en klimaattransitie

De regering heeft zich ertoe verbonden haar beleid ter ondersteuning van onderzoek en innovatie (RDI) gericht toe te spitsen op sectoren en projecten met een groot transformatiepotentieel om zo duurzaam tegemoet te komen aan de klimaat- en sociale urgentie.

Enkele toonaangevende werven

Het opstellen en goedkeuren door de regering van het Gewestelijk Innovatieplan (GIP) in juni 2021 vormt uiteraard een belangrijke verwezenlijking, aangezien dit het centrale strategische programmeringsdocument is voor alles wat te maken heeft met onderzoek, ontwikkeling en innovatie (RDI). Alle soorten actoren (rechtspersonen) komen in aanmerking voor de RDI-steun van Innoviris: bedrijven, onderzoeksorganisaties, verenigingen, de non profitsector, administraties, lokale overheden, enz. Deze inclusieve aanpak is bedoeld om innovatie in alle sectoren aan te moedigen en tegelijkertijd de ontwikkelde oplossingen dichterbij de werkelijke behoeften van het ecosysteem te brengen (en dus de impact van de projecten te verbeteren).

De werkzaamheden aan de [ordonnanties die de toekenning van de gewestelijke RDI-steun regelen](#), met het oog op de integratie van modellen die een voorbeeldfunctie vervullen op sociaal en milieuvlak, zouden begin 2024 voltooid moeten zijn: de wijzigingsordonnantie wacht op het advies van de Raad van State. Daarna zal de ordonnantie door de regering in derde lezing worden behandeld, voordat ze haar parlementaire weg vervolgt.

Het Gewest heeft een bijzonder inclusief en performant [kenniscentrum voor artificiële intelligentie opgericht ten dienste van de](#)

[transitie](#). Het centrum bestaat uit een ondernemingsgerichte pool georkestreerd door sustAIIn.brussels, de Europese digitale innovatiehub van Brussel, en een pool die zich richt op besturen en burgers, het Brussels instituut rond artificiële intelligentie voor het algemeen welzijn (FARI).

Om het [innovatietraject in sociale innovatie](#) te voltooien, heeft Innoviris de projectoproep Prove Your Social Innovation (PYSI) gecreëerd, waarmee projectleiders de haalbaarheid van hun sociale innovatie kunnen valideren. PYSI is in de loop der jaren steeds sterker geworden en in 2023 werden niet minder dan 32 projecten ter beoordeling ingediend bij Innoviris.

Bij *Shifting Economy* staat ook een [innovatietraject op het vlak van gezondheid](#) op het programma. De Brusselse besturen (Innoviris en hub met name via de lifetech-cluster) werken aan de verbindingen die tussen de spelers in het ecosysteem moeten worden tot stand gebracht. Dit wordt een prioriteit voor de komende jaren.

Het project [Wetenschaps- en Innovatiedorp](#) heeft vooruitgang geboekt: de regering heeft bevestigd dat het gevestigd zal worden op de site van het Weststation. Innoviris heeft ook een aanvraag ingediend bij het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO), die in november 2023 door de regering werd goedgekeurd en waardoor een

cofinanciering ten bedrage van 6 miljoen euro mogelijk wordt. Tot slot financiert Innoviris in 2024 een *Science Roadshow*, een rondreizend project van het Wetenschapsdorp dat in de loop van het jaar in vier Brusselse wijken halt zal houden en een weekend van wetenschappelijke en artistieke activiteiten zal aanbieden die in samenwerking met de plaatselijke bewoners worden gecreëerd.

De *Science Roadshow* is bedoeld als aanvulling op het permanente project van het Wetenschapsdorp. De werkzaamheden om dit omvangrijke project vorm te geven, zullen de komende jaren doorgaan, tot het Wetenschapsdorp (althans de EFRO-verdiepingen van het *Science Promotion Lab*) eind 2029 de deuren zal openen.

Doelstelling die kadert in een overlegde prioriteit

Initiatiefnemende Minister	De staatssecretaris voor economische transitie en wetenschappelijk onderzoek
Geassocieerd Minister	De minister bevoegd voor klimaattransitie, leefmilieu, energie en participatieve democratie
Partners (die lid zijn van het stuurcomité)	Innoviris, Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Brupartners, hub.brussels, Leefmilieu Brussel, Net Brussel, finance&invest.brussels, Coopcity, Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse, Bruxeo

Vrijgemaakte budgetten en bronnen

- Gewestelijk Innovatieplan: ongeveer 400 miljoen euro gespreid over 7 jaar
- Expertisecentrum voor AI ten dienste van de transitie: 6 miljoen euro van Innoviris voor 2021-2025 voor FARI + 2,1 miljoen euro gespreid over drie jaar voor sustAI.n.brussels
- Wetenschapsdorp: 6 miljoen euro aan subsidies vanwege het EFRO en 800.000 euro voor de *Science Roadshow*

Doelstelling 1.4

De economie ondersteunen in de sectoren die kwaliteitsvolle banen kunnen opleveren voor de Brusselaars

Ter aanvulling op en nauw verbonden met andere Doelstellingen, wil dit engagement anticiperen op en steun verlenen aan de ontwikkeling en transformatie in beloftevolle sectoren voor de Brusselse economie om de schepping en/of het behoud van jobs in Brussel te bevorderen. Concreet gaat het erom de Brusselse economie te blijven ondersteunen voor sectoren met een groot jobpotentieel voor ons Gewest, hetzij in termen van activiteitsvolumes en banen, van positieve ontwikkeling en opportuniteiten voor de Brusselse werknemers, hetzij in termen van economische transitie, van strategische keuzes voor Brussel en van evolutie van de Brusselse demografie.

Enkele toonaangevende werven

De voorgestelde werven hebben als doel om **innoverende sectoren te ondersteunen voor wat betreft werkgelegenheid** (nieuwe beroepen, nieuwe werkorganisatie), steun voor het scheppen/behouden van **kwaliteitsvolle jobs** die bij voorkeur beantwoorden aan het profiel van de werkzoekenden (waarbij ook laaggeschoolden), de ontluiking bevorderen van activiteitssectoren met een hoge toegevoegde waarde voor de ontwikkeling en het behoud van de werkgelegenheid in Brussel. Daarvoor moeten **sectorale kaderakkoorden** worden gesloten (zie Doelstellingen 2.2 en 2.3) en/of is een kwalitatief hoogstaand sectoraal toezicht noodzakelijk en/of moeten activiteiten van de sectoren in Brussel worden ondersteund.

Er werden verschillende belangrijke sectoren geïdentificeerd als veelbelovende activiteitsgebieden, zowel in termen van economische transitie als op het vlak van werkgelegenheid. Zo heeft de **digitale economie**, via de werf “De digitale omschakeling versnellen om de economische omschakeling te ondersteunen” van Doelstelling 1.8, bijgedragen om te anticiperen

op de behoeften en verwachtingen op het gebied van opleiding en werkgelegenheid.

Andere sectoren

De ondersteuning en opvolging van innovatieve projectleiders op het gebied van **creatieve en culturele industrieën (CCI)** binnen de HUB-cluster is versterkt. Sinds 2021 biedt een jaarlijkse projectoproep specifiek gericht op de CCI (Crea.Brussels) creatiebeurzen voor de ontwikkeling van producten of diensten die voldoen aan criteria van economische haalbaarheid, financiële levensvatbaarheid, innovatie en maatschappelijke impact (zie **Doelstelling 1.8**). De creatieve, vrijetijds- en media-industrieën zijn bovendien een van de 5 prioritaire sectoren in de investeringsstrategie van Finance&Invest.Brussels.

Op het gebied van **toerisme, cultuur, evenementen en erfgoed** zijn in de nieuwe beheersovereenkomst 2023-2028 tussen Visit.brussels en de Brusselse regering 3 belangrijke doelstellingen vastgelegd. Ten eerste werkt Visit aan een sterke identiteit voor Brussel door de ontwikkeling van internationale City Marketing.

Ten tweede ontwikkelt Visit.brussels een Visitor Economy met een positieve impact, die Brussel regenereert. Concreet betekent het ontwikkelen van een Visitor Economy het creëren van waarde en jobs, het stimuleren van de lokale economie, het verrijken van het culturele en vrijetijdsaanbod, het promoten van het behoud van erfgoed, natuur en biodiversiteit, en het integreren van de Brusselaars met bijzondere aandacht voor inclusie en diversiteit.

Tot slot streeft Visit.brussels naar een betere spreiding van bezoekers in tijd en ruimte. Het is met name de bedoeling om het toeristisch aanbod te ontwikkelen in samenspraak met de Brusselaars en om gunstige voorwaarden te creëren om het aantal bezoekers af te stemmen op de bewoonbaarheid, om zo bij te dragen tot de verwezenlijking van de tweede doelstelling (Visitor Economy).

Andere activiteitsgebieden hebben een sectoraal kaderakkoord gesloten met de Brusselse regering/College met het oog op een gemeenschappelijke visie op de sociaaleconomische ontwikkeling van deze activiteiten. Het gaat met name om de volgende sectoren: **transport en logistiek, HORECA, bouw en technologische industrie.**

Bovendien maken sommige van deze kaderakkoorden deel uit van programma's die economie, werkgelegenheid en milieu combineren: Renolution voor wat de bouwsector betreft en Good Food voor de voedingsberoepen.

Voor meer informatie over al deze kaderakkoorden:

www.brupartners.brussels/nl/kaderakkoorden

Doelstelling die kadert in een overlegde prioriteit

Initiatiefnemende Minister	Minister-President
Geassocieerd Ministers	Minister van Werk Minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Verkeersveiligheid Minister van Klimaattransitie, Leefmilieu en Energie Staatssecretaris voor Economische Transitie en Wetenschappelijk Onderzoek
Partners (die lid zijn van het stuurcomité)	Brupartners, sectorale vertegenwoordigers, Perspective.brussels, urban.brussels, Citydev, MSI, Hub.brussels, Actiris, BEE

Doelstelling 1.5

De export bevorderen en buitenlandse investeringen aantrekken naar het Brussels gewest

Brussel is nauw verweven met haar internationale positionering. Dat geldt zeker voor onze bedrijven. Deze doelstelling heeft de verdere internationalisering van onze bedrijven voor ogen alsook het aantrekken van buitenlandse investeringen en ondernemers. De sterk geïnternationaliseerde Brusselse economie had zwaar te lijden onder meervoudige crisissen zoals COVID-19, de oorlog in Oekraïne en de naweeën van de Brexit. Door een herijking en sterkere focus te brengen in het export- en investeringsbeleid is de Brusselse economie evenwel gewapend om de volgende jaren verder te internationaliseren.

Highlights 2019-2024

Om te beginnen heeft de regering zoals aangekondigd in haar regeerakkoord werk gemaakt van een betere **afstemming van het internationale beleid en profilering**. Er werd een comité voor de internationale coördinatie (CIC) opgericht met als leden: de Minister-President, de Minister van Imago en de Staatssecretaris voor Internationale Betrekkingen, alsook het management van visit.brussels, hub.brussels, de Commissaris voor Europa en Internationale Organisaties en Brussels International (BI). Op regelmatige bijeenkomsten worden de verschillende internationale acties van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest besproken met het oog op een coherent en proactief internationaal beleid dat ook de Brusselse economische groei moet stimuleren.

Een concreet dossier dat gebaat was bij deze afstemming is de nieuwe **citymarketing** voor Brussel. Deze strategie speelt het innovatieve, diverse en leefbare karakter van de stad uit en is expliciet gericht op de promotie van Brussel in het buitenland en dus zeker vis-à-vis investeerders of ondernemingen die overwegen actief te zijn in Brussel. Tegelijk helpt de citymarketing de unieke troeven van Brusselse ondernemers in de markt te zetten in het buitenland. De strategie is zo een

rode draad geworden doorheen de internationale acties van het gewest (bv. handelsmissies, maar ook internationale congressen in Brussel) en wordt begeleid door een stuurgroep waar ook de ondernemerswereld in vertegenwoordigd is.

Momenteel wordt de laatste hand gelegd aan de **Strategie 2024-2029 voor de versterking van de economische ontwikkeling van Brussel op internationaal gebied**. Daarin worden de strategische sectoren voor de volgende 5 jaren bepaald. Ook wordt bepaald in welke landen en steden de Brusselse vertegenwoordigers worden ingezet. Hun bevoegdheden worden uitgebreid, met naast het faciliteren van de handelsrelaties ook het stimuleren van bijvoorbeeld beleidsmatige, culturele, academische of toeristische uitwisseling. Opnieuw een voorbeeld van de geïntegreerde wijze waarop onze internationale economische relaties worden benaderd.

Dat is ook zichtbaar bij de oprichting van **“Brussels Houses”** die het Brussels Gewest op strategische plekken (Milaan, Barcelona) extra in de kijker zetten. Deze fysieke ontmoetingsplekken maken de troeven van Brussel tastbaar en dienen als economische, toeristische, diplomatieke,

creatieve, culturele en academische springplanken waar Brusselse organisaties netwerkevenementen, opleidingen of workshops kunnen organiseren.

Centraal in de internationale positionering blijft uiteraard de **collectieve ondersteuning** van bedrijven, in de vorm van handelsmissies, stands op internationale handelsbeurzen, seminaries, uitnodigingen aan kopers, enz. Deze legislatuur vonden bijvoorbeeld succesvolle handelsmissies plaats naar China, de Verenigde Staten, Australië, Marokko, Barcelona, Madrid, Londen, Parijs, Japan of Senegal.

Deze regering wil er zijn voor de bedrijven die aan het begin staan van hun expansie. Belangrijke stappen werden daarom gezet om een meer **gepersonaliseerde ondersteuning** te bieden aan Brusselse KMO's bij hun exportinspanningen, met bijzondere nadruk op bedrijven die weinig of geen ervaring hebben met internationale markten, de zogenaamde 'neo-exporteurs'. Zo werd extra personeel aangeworven dat hen opzoekt en ondersteunt. Er kwam een online zelfdiagnose-instrument om het niveau van exportgereedheid te meten. Er vonden gerichte commerciële initiatieven plaats (virtueel en fysiek) voor nieuwe exporteurs, zoals stands voor jonge bedrijven op beurzen in het buitenland, thematische seminars ("export talks") of een exportbeurs waarop de neo-exporteurs in dialoog konden gaan met 93 economische en handelsvertegenwoordigers en de diverse exposanten van de beurs.

Te noteren valt dat de **Brusselse export erg goede cijfers** kan voorleggen met een stijging van 37% tussen 2022 en 2023 wat betreft goederen, beduidend hoger dan in de andere gewesten. Voor de diensten zijn geen afzonderlijke cijfers beschikbaar maar valt ook de algemene positieve tendens te noteren met een stijging van 6% op Belgische schaal.

De internationalisering van Brussel houdt ook in dat **buitenlandse investeerders en ondernemers worden aangetrokken** die banen en toegevoegde waarde creëren voor het Gewest. Gerichte

investeringscampagnes werden gelanceerd. Investeerders kunnen vanaf deze legislatuur terecht op één loket waarop ze ondersteuning krijgen: why.brussels. Ook kunnen ze een beroep doen op een nieuw Welcome Package waarbij hub.brussels een aantal diensten voor hun vestiging in Brussel op zich neemt, zoals hulp bij opstelling van statuten, zoektocht naar een locatie, aanwerving van plaatselijk of geëxpatriëerd personeel, organisatie van een startevent, en meer.

Het **aantrekken van buitenlandse investeringen is gericht** op sectoren die het Brusselse ecosysteem complementeren en versterken, en tegelijk de economische en ecologische transitie ondersteunen naar een duurzaam economisch model dat kwaliteitsvolle werkgelegenheid creëert. Het gaat om onder meer de financiële wereld, de audiovisuele sector, de biowetenschappen, juridische en publieke zaken en de duurzame bouwsector. De nadruk moet ook worden gelegd op het aantrekken van buitenlandse ondernemers om startups te creëren, die zullen bijdragen tot de innovatie van morgen in het Brussels Gewest.

Het Brusselse internationale economische beleid moet kunnen inspelen op een bijwijken volatiele internationale context. Een goed voorbeeld zijn de effecten van de **Brexit** voor Brusselse bedrijven. Hub.brussels ontwikkelde met EU-financiering een programma om Brusselse bedrijven te helpen met het opvangen van de gevolgen van de Brexit voor hun economische activiteit en met als doel ook Britse bedrijven aan te trekken. Te vermelden zijn hier onder andere het lanceren van een 'Brexit impact scan', informatie via een Brexit Helpdesk en steun voor Brusselse start-ups en scale-ups voor hun "business development" in het VK. Dat laatste gebeurde onder meer met de opening van een 'Brussels pop up store' in Londen. Bij dit Brexitbeleid werd bijzondere nadruk gelegd op biowetenschappen, financiële en audiovisuele diensten.

Het internationale economische beleid van Brussel kan tenslotte niet los gezien worden van de urgentie van het **klimateprobleem en sociale maatschappelijke uitdagingen**, zoals ongelijkheid of arbeidsomstandigheden. Daarom kiest deze regering ervoor erover te waken dat onze ondersteuningsinstrumenten gericht zijn op modellen die meer respect tonen voor het milieu en de mensenrechten. Zo word er in elke missie een luik rond vrouwelijk ondernemerschap

voorzien. Ook de opening van een satellietbureau in Ramallah gekoppeld aan de bestaande vertegenwoordiging in Tel Aviv, past in deze bewuste houding.

Doelstelling die kadert in een overlegde prioriteit

Initiatiefnemende Minister	Staatssecretaris voor Europese en Internationale Betrekkingen en Buitenlandse Handel
Geassocieerde Ministers	Minister-President Minister van Financiën, Begroting, het Openbaar Ambt, de Promotie van Meertaligheid en het Imago van Brussel Staatssecretaris voor Economische Transitie
Partners (die lid zijn van het stuurcomité)	Hub.brussels, visit.brussels, Brussels International, GIMB

Vrijgemaakte budgetten en financieringsbronnen

De voornoemde acties binnen deze doelstelling worden hoofdzakelijk gefinancierd met de dotatie van hub.brussels voor buitenlandse handel. In moeilijke budgettaire omstandigheden is de regering erin geslaagd deze dotatie op peil te houden, met in 2024 binnen opdracht 13 een toelage van 19.530.000 eur. Een bewuste keuze, net ook omwille van het belang van de internationale economische positionering om de welvaart van Brussel op peil te houden.

Daarnaast wordt visit.brussels jaarlijks ondersteund voor acties in het kader van buitenlandse handel, uitgevoerd en afgestemd met hub.brussels. In 2024 bedraagt de subsidie 135.000 eur. Voor de citymarketingstrategie, gecoördineerd door visit.brussels, werden bijkomende middelen uitgetrokken. Voor 2024 gaat dit in totaal om 490.000 eur.

Tenslotte dient nog vermeld dat er via het Brexit Adjustment Reserve van de EU meer dan 2.5 mio eur werd bekomen waarmee hub.brussels gerichte acties kon ontwikkelen om de impact van de Brexit op te vangen.

Doelstelling 1.6

Ontwikkeling van de strategische gebieden ter ondersteuning van het economische beleid van de Brusselse regering

Ruimtelijke ordening en stadsontwikkeling zijn een wezenlijk onderdeel en instrument van de Brusselse samenlevingsopbouw. Het Brussels gewest levert zware inspanningen om op zijn grondgebied grote overheidsinvesteringen te blijven verrichten die nodig zijn om Brussel te ontwikkelen en die een belangrijke hefboom vormen om de economie en de rol van Brussel als economische motor van het land te ondersteunen. Deze doelstelling houdt verband met de territoriale ontwikkeling van gebieden die plaats bieden voor economische productieactiviteiten en die ofwel uitsluitend daarvoor bestemd zijn ofwel verschillende functies vermengen.

Enkele toonaangevende werven

1. Ontwikkeling van gebieden voor economische productieactiviteiten

Deze werf die gericht is op de ontwikkeling van gebieden die geschikt zijn voor economische productieactiviteiten wordt momenteel uitgevoerd. De belangrijkste opdracht is het wijzigen van het Gewestelijk Bestemmingsplan (GBP). De diagnose voor 2022/2023 is voltooid. De strategische richtsnoeren zullen tegen april 2024 worden opgesteld.

De geformuleerde prioriteiten omvatten de opvolging van de krachtlijnen die zijn vastgelegd in de algemene beleidsverklaring, een grondige analyse van de diagnose volgens vier specifieke thema's (gemengd gebruik, mobiliteit, dichtheid, netwerken) en de uitvoering van de beheersovereenkomst van Citydev in het kader van de economische expansie.

Dit werkschema, dat gebaseerd is op de samenvatting van de diagnose en de strategische richtsnoeren, het vrijgemaakte budget van 1.565.000 euro en de afstemming op de algemene beleidsverklaring en de beheersovereenkomst

van Citydev onderstrepen zowel de strategische aanpak om de doelstellingen van deze werf binnen de vooropgestelde termijnen te bereiken, als de wil om een doeltreffend instrument voor planning te creëren dat aangepast is aan de evolutie van het Brusselse grondgebied.

Ten slotte geeft de vastberadenheid om het potentieel van de strategische gebieden ten volle te benutten blijk van het engagement voor een duurzame economische ontwikkeling van het Brusselse Gewest.

2. Ontwikkeling van de pool Mediapark

De ontwikkeling van de pool Mediapark vindt op dit ogenblik plaats. In dit stadium is de operationele doelstelling om het RPA in tweede lezing goedgekeurd te krijgen, met de ambitie om meer aandacht te besteden aan de levenskwaliteit in de stedelijke omgeving in het algemeen en aan groene ruimten in het bijzonder. Het werkschema beoogt de definitieve goedkeuring van het RPA vóór de zomer van 2024.

De werven van de RTBF en VRT vorderen snel en zullen respectievelijk begin 2026 en begin 2027 geopend worden. De oude gebouwen zullen vervolgens worden afgebroken om plaats te maken voor de herontwikkeling van de nieuwe wijk en de uitgestrekte openbare ruimten.

3. De activiteiten in de Kanaalzone in stand houden en ontwikkelen.

De centrale operationele doelstelling van deze krachtlijn is de uitvoering van de beheersovereenkomsten van de Haven van Brussel en Citydev.

Het behoud en de ontwikkeling van de activiteiten in de Kanaalzone worden als prioriteiten aangeduid. Deze aanpak bestaat erin de economische dynamiek van deze strategische pool voor de territoriale ontwikkeling van het Brusselse Gewest te garanderen.

4. Een logistieke pool tot ontwikkeling brengen op de site Schaarbeek Vorming

De belangrijkste operationele doelstellingen van deze werf zijn het onderhandelen over de grondtransactie en tegelijkertijd het uitvoeren van een visiestudie.

In 2023 is een studiebureau aangesteld om de gezamenlijke visie voor de economische ontwikkeling van de site te coördineren. De resultaten in de vorm van een masterplan worden in 2024 verwacht. Dit zal een cruciale fase vormen in de planning en ontwikkeling van deze logistieke pool.

Eveneens in 2023 werd een overeenkomst getekend tussen de gewestelijke en federale instanties om een spoorverbinding voor de Brusselse voorhaven te verplaatsen en in stand te houden op de site Schaarbeek Vorming, zodat de

trimodale bediening van de logistieke pool behouden kan blijven.

Deze inspanningen, geconcentreerd op de site Schaarbeek Vorming, bevestigen de wil om de economische groei in het Brusselse Gewest te garanderen, te ondersteunen en te versterken en dragen zo bij tot de algemene doelstellingen van het programma Go4Brussels 2030.

5. Een kenniseconomiepool tot ontwikkeling brengen op de site van de Kazernes (Usquare)

De operationele doelstellingen hier omvatten het handhaven van het RPA dat sinds 2021 van kracht is en tegelijkertijd het voortzetten van de werkzaamheden op de site van de universiteiten.

De belangrijkste resultaatindicatoren die moeten worden bereikt, zijn het indienen van de stedenbouwkundige vergunningen en de oplevering van de universitaire voorzieningen die in het voorjaar van 2024 plaats hebben gevonden. In 2008 zouden de voltooiing van de voedingshal en de oplevering van de woningen afgerond moeten worden.

Het toegewezen budget dat afkomstig is van de EFRO-middelen voor dit initiatief bedraagt 11,8 miljoen euro, wat een aanzienlijke financiële inzet voor de succesvolle afronding van dit project onderstreept.

De geïdentificeerde prioriteiten omvatten de voltooiing van de lopende projecten, de toewijzing van de woningen door de BGHM en het garanderen van de succesvolle oplevering van universitaire voorzieningen. Deze inspanningen, geconcentreerd op site van de Kazernes, zullen leiden tot de ontwikkeling van een pool die gewijd is aan de ontwikkeling van kennis, innovatie en de kenniseconomie in het hart van het gewestelijke grondgebied.

Doelstelling die kadert in een overlegde prioriteit

Initiatiefnemende Minister	De staatssecretaris voor economische transitie en wetenschappelijk onderzoek
Geassocieerd Minister	De minister bevoegd voor klimaattransitie, leefmilieu, energie en participatieve democratie
Partners (die lid zijn van het stuurcomité)	Innoviris, Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Brupartners, hub.brussels, Leefmilieu Brussel, Net Brussel, finance&invest.brussels, Coopcity, Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse, Bruxeo

Vrijgemaakte budgetten en financieringsbronnen

Doelstelling 1.7

De fiscale hervorming verder uitdiepen

De verdere ontwikkeling van een efficiënt fiscaal beleid aangepast aan de specifieke kenmerken van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest geldt als voorwaarde sine qua non om de uitdagingen te kunnen opvangen verbonden aan de economische ontwikkeling.

Enkele toonaangevende beleidswerven

1 Harmonisatie van de gemeentelijke (bedrijfs)belastingen

Een uniforme kantoorbelasting voor heel Brussel zou een einde kunnen maken aan het huidige gebrek aan transparantie, waarbij elke gemeente haar eigen regels, tarieven en vrijstellingen toepast.

Het beheer van zo'n belasting op één enkel niveau zou ook aanzienlijke schaalvoordelen opleveren in vergelijking met het versnipperde beheer van een lokale belasting door elke gemeente.

(Toekomstige) bedrijven in Brussel zouden ook de vruchten plukken van een uniform en dus transparanter belastingstelsel in de Brusselse regio. Het wegwerken van administratieve belemmeringen zou dus zowel de gemeenten als de bedrijven ten goede komen.

Doch een eerste analyse door de Brusselse fiscale administratie brengt een zeer grote diversiteit aan het licht op het vlak van belastinggrondslag, belastingtarief en vrijstellingen. Deze elementen, die verband houden met de sociaaleconomische structuur van de gemeenten, zijn uiteraard het gevolg van hun fiscale autonomie. Ook de te belasten oppervlakten lopen sterk uiteen, wat het harmonisatieproces sterk bemoeilijkt.

En tot slot kan zo'n harmonisatie maar plaatsvinden als de gemeenten meewillen en bereid zijn afstand te doen van hun fiscale

autonomie, wat voor sommigen kennelijk moeilijker ligt dan voor anderen.

2 Een verdere vereenvoudiging van het Brussels fiscaal stelsel

De nieuwe ordonnantie van 1 december 2022 ertoe strekkende de gemeenten te betrekken bij de economische ontwikkeling van het BHG vervangt de oorspronkelijke ordonnantie van 2007. In uitvoering hiervan en met oog op fiscaal pact liggen nieuwe driejaarlijkse contracten voor met de gemeenten voor de periode 2023-2025.

Een voorontwerp van ordonnantie staat geagendeerd in eerste lezing op de ministerraad van 25/01 dat voorziet in een wettelijk kader voor gemeenten die hun opcentiemen wensen te differentiëren. Het is hierbij de bedoeling om de procedure vast te leggen indien de gemeenten wensen gedifferentieerde opcentiemen op de onroerende voorheffing aan te nemen.

De mogelijkheid om gedifferentieerde opcentiemen op de onroerende voorheffing vast te stellen, vertegenwoordigt voor de Brusselse gemeenten een efficiënter en rationeler instrument op het gebied van vastgoedfiscaliteit. Dit gebeurt op uitdrukkelijke vraag van de Brusselse gemeenten.

3 Overname van de fiscale dienstverlening van de gemeentes (met respect voor de gemeentelijke autonomie)

Tot op heden diende geen van de 19 Brusselse gemeenten reeds een verzoek in om de dienst van een lokale belasting over te nemen.

In het kader van de autoluwe zone (ZBT) van de gemeente Elsene leveren de GOBF en parking.brussels, wel een aantal diensten aan de gemeente Elsene. Zo voorziet de GOBF in een technische SAP-oplossing voor het beheer van de boetes, met name voor wat betreft: het opladen van de flashgegevens, de identificatie van overtreders, het afdrukken en verzenden van de vaststellingen van overtreding, evenals de inning en invordering ervan. Parking.brussels beheert dan weer de zogenaamde white list met voertuigen die uitzonderingen kregen.

Ook andere gemeenten hebben te kennen gegeven om de GOBF en parking.brussels als *onderaannemer* te willen gebruiken voor soortgelijke projecten.

4 De ontwikkeling van een verkeersfiscaliteit die bijdraagt tot een verbetering van de totale energieprestatie van het wagenpark, vermindering van de verkeerscongestie in Brussel en die helpt om de levenskwaliteit voor iedereen in de stad te verbeteren

Er werden onderhandelingen met de andere gewesten gevoerd over een gezamenlijke invoering van een intelligente kilometerheffing voor lichte voertuigen (SmartMove) en voor het sluiten van een samenwerkingsakkoord hiertoe. De huidige verkeersbelastingen zouden dan worden vervangen door deze nieuwe heffing vervangen, behalve eventueel voor luxewagens en/of voertuigen die niet aangepast zijn aan het stadsverkeer. Het gewenste samenwerkingsakkoord is er niet gekomen.

Intussen wordt de SmartMove-applicatie uitvoerig getest opdat de volgende regering een oplossing sleutel op de deur ter beschikking heeft.

Verder zal, in uitvoering van een principiële beslissing die werd genomen tijdens het voorbije begrotingsconclaaf, de belasting op inverkeerstelling (BIV) vanaf 1 juli 2024 worden onderworpen aan een jaarlijkse indexering. In tegenstelling tot de jaarlijkse verkeersbelasting, wordt de BIV nu niet jaarlijks geïndexeerd.

Om budgettaire redenen zal de niet-indexering sinds het begin van deze legislatuur worden ingehaald: het geïndexeerde bedrag van de BIV dat vanaf 1 juli 2024 van toepassing zal zijn, is dus hetzelfde als wanneer de belasting sinds 1 juli 2020 geïndexeerd zou zijn geweest. Dit geeft vanaf 1 juli 2024 een stijging van zo'n +22% van de tarieven van de BIV.

Daarnaast wordt het fiscale regime van pick-up voertuigen herzien die worden ingeschreven vanaf 1 januari 2025, in die mate dat het fiscaal gunstig regime voor "lichte vracht" enkel nog van toepassing zal zijn op pick-up voertuigen die voor professionele doeleinden worden ingeschreven. Derhalve wordt gealigneerd met reeds genomen maatregelen in de andere gewesten en worden particulieren aangespoord tot de aankoop van voertuigen die meer aangepast zijn aan de stedelijke context van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

5 Voorzien in een modernisering en vereenvoudiging van de successie om beter rekening te houden met moderne gezinsstructuren en samenlevingsvormen

De ordonnantie van 6 juli 2023 voorziet sinds 1 januari 2024 in een gelijkstelling (onder bepaalde voorwaarden) van feitelijk samenwonenden met gehuwden en wettelijke samenwonenden (zowel in de successie- als in

de schenkingsrechten), alsook in een zgn. vriendenerfenis waarbij 15.000 EUR bij testament kan worden nagelaten aan 3%.

Zo worden personen niet benadeeld die aan het einde van hun leven samenleven zonder officiële erkenning van hun verbondenheid. Zij moeten dan wel hebben samengeleefd in een gemeenschappelijk huishouden (in beginsel 1 jaar om van de laagste tarieven te kunnen genieten, doch 3 jaar om te kunnen genieten van het voordeeltarief op de gezinswoning).

De invoering van een verlaagd tarief van 3%, de zogenaamde “vriendenerfenis”, op een eerste schijf van 15.000 euro voor de volledige nalatenschap houdt rekening met het feit dat Brussel veel alleenstaanden telt, die vaak personen van wie ze bepaalde hulp hebben

gekregen maar niet tot de familie behoren, per testament wensen te begunstigen zonder dat deze laatsten hierop hoge successierechten moeten betalen.

6 De modaliteiten van een stimulerende fiscaliteit bestuderen en aangrijpen om eigenaars aan te moedigen de EPB-klasse van hun onroerend goed te verbeteren

De ordonnantie van 17 november 2022 voorziet sinds 1 april 2023 o.m. in een aanvullend renovatie-abattement in het registratierecht van minstens 50.000 EUR (25.000 EUR per klasse-sprong) bij aankoop van de koper eigen woning door een koper die er zich toe verbindt zijn pand met minstens 2 EPB-klassen te verbeteren.

Doelstelling als gedeelde prioriteit

Initiatiefnemende Ministers	Minister van Financiën Minister van Plaatselijke Besturen
Geassocieerde Ministers	Minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Verkeersveiligheid Minister-President
Partners (die lid zijn van het stuurcomité)	Brupartners, Brussel Fiscaliteit, Hub.brussels, finance.brussels

Doelstelling 1.8

De digitale transitie van de Brusselse economie waarmaken

De regering wenst een ambitievol digitaliseringsbeleid uit te rollen dat transversaal en inclusief is. De weerslag van de digitalisering op onze economie is duidelijk voelbaar. Daarom is een transversaal digitaal beleid nodig dat rekening houdt met de vele betrokken uitdagingen.

Het doel van de digitalisering is om onder meer via de openbare besturen functies in het leven te roepen die het leven van ondernemingen en burgers vergemakkelijken en zo tegemoet te komen aan de beleidsdoelstellingen vastgelegd in het regeerakkoord. De regering zal er ook op toezien dat de digitale transitie inclusief is zodat alle Brusselaars ongeacht hun parcours de kansen krijgen die de digitalisering biedt.

Maar aangezien de nieuwe technologieën per definitie constant in evolutie zijn, is specifieke kennis en competentie vereist om ze te beheersen. Het is essentieel dat de Brusselaars aangepaste opleidingen kunnen volgen op alle niveaus: van het aanleren van de basisbegrippen van de informatica en het online gebruik van de diensten van onze administraties tot beroepsopleidingen in digitale vaardigheden waarmee optimaal kan worden ingespeeld op wat de arbeidsmarkt vraagt.

Enkele toonaangevende beleidswerven

1. De digitale omschakeling versnellen om de economische omschakeling te ondersteunen

Evaluatie van het Next Tech plan en uitwerking van het nieuwe plan voor Digitale Economie

Digitale technologie is een instrument waarmee lokale en mondiale sociale en milieuproblemen kunnen worden aangepakt, maar ze heeft ook een aanzienlijke impact op het milieu in de vorm van ontginning van grondstoffen en energieverbruik.

Daarom is aansluitend bij de evaluatie van het Next Tech-plan in 2021 een projectoproep gedaan gericht op de "digitale en economische transitie" waarmee twee soorten projecten kunnen worden ondersteund:

- enerzijds projecten om de digitalisering van bedrijven te begeleiden ;

- anderzijds innovatieve digitale projecten die voorzien in een maatschappelijke behoefte.

In beide gevallen moesten de projecten deel uitmaken van een verantwoordelijke digitale aanpak gebaseerd op de principes van het Responsible Digital Charter van het Institut du Numérique Responsable. Daarbij wordt nagedacht over het doel van het digitaal project (in welke sociale en/of milieubehoefte voorziet het?) en de manier waarop de digitale oplossing wordt ontwikkeld op het vlak van inclusie en milieu-impact.

Op grond van deze projectoproep konden 17 projecten ter waarde van bijna 1.320.000 euro worden gesteund, gaande van sensoren om het energieverbruik van een gebouw te verminderen tot een systeem om de bedrijfswarmte van servers terug te winnen en zo een verwarmingssysteem

van energie te voorzien, alsook een open source platform voor burgerparticipatie voor lokale overheden. Al deze projecten maken gebruik van digitale technologie als hulpmiddel bij de transitie van onze economie.

De digitalisering van ondernemingen ondersteunen

Digitalisering is tegenwoordig essentieel voor elke onderneming. De Covid-crisis heeft op dit vlak een versnelling teweeggebracht. Brusselse bedrijven, vooral de handelaars, hebben hun digitale transformatie snel moeten doorvoeren of versterken om hun activiteit te kunnen behouden.

Daarom is hub.brussels gestart met verschillende soorten begeleiding bij digitale transformatie en in het bijzonder op het vlak van digitale marketing en e-commerce. Omdat de behoefte nog steeds aanwezig is, blijft hub.brussels eerstelijns digitale transformatie begeleiding aanbieden via in-house coaching, die kan gaan over digitale marketing, e-commerce, de keuze en het gebruik van digitale tools en change management.

Voor een beperkt aantal begunstigden bestaat ook de mogelijkheid tot intensieve coaching.

Naast het organiseren van workshops en deelname aan beurzen en evenementen in verband met digitalisering, reikt hub.brussels twee instrumenten voor zelfdiagnose aan:

- voor Brusselse handelaars, om hun online verkoop te evalueren
- de digitale maturiteit van kmo's

De algemene beleidsverklaring van de Brusselse Regering pleitte ook voor steun aan het vrouwelijk ondernemerschap, vooral bij de aanpak van de digitale revolutie. hub.brussels heeft daarom een aantal evenementen georganiseerd om ondernemsters te sensibiliseren en op te leiden in digitale vaardigheden die ze nodig hebben om hun bedrijf verder te ontwikkelen. Dat gaat met name over het Women Code Festival, waar in 2023 597 personen naartoe kwamen (tegenover 98 in 2022).

Daarnaast konden na de projectoproep "Women in Business", die in 2022 werd gepubliceerd en in 2023 en 2024 is georganiseerd, 15 begeleidingsprojecten worden gesteund die specifiek op vrouwen zijn gericht en die zo goed als allemaal een digitaliseringsondersteunende component bevatten. Het budget voor de 15 projecten benadert het miljoen euro.

Daarnaast omvat zoals vermeld de projectoproep "Digitale & economische transitie" een digitaliseringsondersteunend hoofdstuk met een verantwoordelijke digitale insteek.

Tot slot werd, gezien het cruciale belang van de digitalisering bij de hervorming van de ordonnantie betreffende de steun voor economische expansie voor bedrijven, beslist om de premie voor digitaliseringsconsultancy en de webpremie te vervangen door een bredere en versterkte digitaliseringspremie, waarbij het jaarlijks budget dat hiervoor wordt uitgetrokken met 60% werd verhoogd en het maximale steunbedrag is verdubbeld (€ 10.000/jaar) door de mogelijkheid te bieden om tweemaal hierop een beroep te doen in plaats van één en vooral door de taken uit te breiden die voor deze premie in aanmerking komen. Voortaan komen niet enkel alle taken die betrekking hebben op een website of een e-commerceplatform in aanmerking, maar ook bredere aspecten zoals de digitalisering van de onderneming, van haar interne processen, van haar productiemiddelen of haar producten/diensten, de IT-beveiliging van de onderneming en de ontwikkeling of verbetering van een website.

Ter informatie: tussen 2019 en 2023 zijn er 3.423 digitaliserings- en webpremies toegekend aan 2.638 ondernemingen, en dit voor een totaalbudget van meer dan 16 miljoen euro.

De synergie ondersteunen tussen het plan voor digitale transitie en technologieën met een transversale impact

Het Gewest heeft een bijzonder inclusief en performant kenniscentrum voor artificiële intelligentie opgericht ten dienste van de transitie.

Het centrum bestaat uit een ondernemingsgerichte pool georkestreerd door sustAIIn.brussels, de Europese digitale innovatiehub van Brussel, en een pool die zich richt op besturen en burgers, het Brussels instituut rond artificiële intelligentie voor het algemeen welzijn (FARI).

SustAIIn.brussels is een Europese digitale innovatiehub die organisaties begeleidt die zich duurzaam willen ontwikkelen door te focussen op artificiële intelligentie en opkomende technologieën. Brusselse ondernemingen (of vzw's) contacteren sustAIIn.brussels en leggen er hun ambities voor. Tijdens een eerste gesprek beoordeelt de hub waar het bedrijf staat in zijn digitaal traject en stippelt vervolgens het pad uit dat het best geschikt is voor zijn progressie of project.

Concreet helpt sustAIIn.brussels ondernemingen om:

- technologische oplossingen te kiezen en te testen
- de vaardigheden te identificeren die ze moeten verwerven
- te bepalen welke investeringen nodig zijn en waar deze te vinden zijn
- lokale en internationale samenwerkingsverbanden op te zetten met openbare en privéactoren
- dit alles te doen op een duurzame wijze die een impact heeft op de maatschappij en het milieu
- toegang te krijgen tot zijn partnernetwerk.

sustAIIn.brussels heeft via evenementen en networkingsessies de samenwerking tussen een groot aantal van deze ondernemingen aangemoedigd. De zowat dertig evenementen die tijdens het eerste bestaansjaar werden georganiseerd, zijn terug te vinden op de website [sustAIIn.brussels](https://sustain.brussels).

sustAIIn.brussels bereikte al bijna 200 verschillende bedrijven in een groot aantal economische sectoren. Bij deze bedrijven zijn start-ups, gevestigde kmo's en non-profitorganisaties, elk met hun eigen digitale

maturiteit: van bedrijven in de beginfase van de digitalisering, via aanbieders van digitale oplossingen, tot ondernemingen die digitale technologieën opnemen in hun producten en bedrijfsmodellen.

Het FARI Instituut van zijn kant consolideerde zijn activiteiten in de tweede helft van 2023. Het werd formeel erkend door de ULB-VUB. Er lopen drie collaboratieve projecten onder de supervisie van Innoviris. Ze worden uitgevoerd in samenwerking met lokale organisaties rond Brusselse uitdagingen op het vlak van AI in ziekenhuizen, in de energiesector en in de bouw. In september 2023 zijn twee doctoraatsbeurzen gestart op het vlak van multimodaal vervoer en zeldzame ziekten. Daarnaast is de aanstelling van twee nieuwe postdoctorale onderzoeker goedgekeurd die begin 2024 nog van start gaan rond vraagstukken op energiegebied en over het gebruik van AI in de openbare sector. Ook de AI-Academy heeft zijn activiteiten opgevoerd: In de tweede helft van 2023 werden 186 deelnemers opgeleid in de verschillende cursussen die FARI aanbiedt. Het instituut werkt actief aan het opzetten van een programma van de derde cyclus dat in 2024 van start gaat.

FARI is ook een bijzonder actief lid van het CLAIRE-netwerk. Het instituut heeft bijgedragen aan de ontwikkeling van webinar sessies met de Internationale Telecommunicatie-unie van de Verenigde Naties, voor hun AI4Good-platforms (over zelfmoordpreventie en AI, en over neurotechnologieën en AI) (telkens bijgewoond door honderden deelnemers) alsmede verschillende CLAIRE AQuA (Any Questions Asked) webinars en is betrokken bij de ontwikkeling van een Europees EDIH-netwerk voor duurzame AI ([link naar sustain.brussels](https://sustain.brussels)).

Na de opening van de installaties in maart 2023 was FARI zeer actief in het organiseren van wekelijkse bezoeken aan het AI Test- en ervaringscentrum, dat openstaat voor plaatselijke overheden en organisaties, stichtingen en internationale vertegenwoordigers van steden/regio's/Staten. Het team werkt actief aan

de uitbreiding van zijn huidige demonstraties. Het ontwikkelt ook een nieuwe strategische visie voor het FARI Test- en ervaringscentrum, met onder meer de invoering van een Demonstratierondleiding 2.0: "Brussel, Europese hoofdstad van de AI". De nieuwe demonstratierondleiding van het Test- en Ervaringscentrum biedt een blik op de mogelijke toekomst van Brussel als een toonaangevende slimme en duurzame stad in Europa. De demonstratierondleiding brengt de bezoekers naar het Brussel van 2045.

Gemeenschappelijke competitiviteitspool voor digitale aspecten en de culturele en creatieve nijverheid

Om de prioritaire sector van de culturele en creatieve industrieën (CCI) te steunen, waaronder de sectoren die gebruik maken van digitale hulpmiddelen, werd in 2021 een projectoproep [crea.brussels](#) uitgeschreven, die jaarlijks wordt georganiseerd. Niet minder dan 62 projecten kregen steun, voor een totaal budget van 1.408.000 euro. De CCI's vormen ook één van de vijf prioritaire sectoren in de investeringsstrategie van [finance&invest.brussels](#).

Naast de financieringsmogelijkheden via de oproep [crea.brussels](#) en de gewestelijke invest zijn er maatregelen genomen om begeleiding te voorzien voor CCI-bedrijven via de oprichting, in 2023, van een CCI-platform aangestuurd door [hub.brussels](#) en de oprichting van werkgroepen die de behoeften van de sector in kaart moeten brengen rond vier thema's: begeleiding & informatie, financiering, zichtbaarheid en netwerking, en ten slotte toegang tot ruimten.

Daarnaast werd de beheersovereenkomst van MAD, een toonaangevende speler in de begeleiding van ondernemingen in de mode- en designsector (670 projecten begeleid van 2019 tot september 2023) in april 2021 herzien om deze te verankeren in de economische transitie via drie strategische assen: innovatie, duurzaamheid en inclusie.

7 De e-gezondheidssector stimuleren

Bij Shifting Economy staat ook een nieuw innovatietraject op het vlak van gezondheid op het programma. De Brusselse besturen (Innoviris en hub, met name via de lifetechcluster) werken aan de verbindingen die tussen de spelers in het ecosysteem moeten worden tot stand gebracht. Dit wordt een prioriteit voor de komende jaren.

8 Een ambitievol gewestelijk beleid voeren inzake open-datamanagement.

Wij hebben tevens een ambitieus gewestelijk beleid opgestart inzake open-datamanagement. De gegevensvalorisatie is een essentieel onderdeel van ons engagement voor transparantie en burgerparticipatie. Dit initiatief is erop gericht om waarde toe te voegen aan een breed scala aan gegevens en deze toegankelijk en bruikbaar te maken, om zo innovatie, samenwerking en een onderbouwde besluitvorming aan te moedigen.

Deze ambitieuze aanpak draagt niet alleen bij aan meer transparantie maar ook aan een groter vertrouwen tussen overheidsinstellingen en burgers. Door gegevens centraal te stellen in ons streven naar Open Data bouwen wij aan een inclusieve, dynamische en toekomstgerichte digitale samenleving.

In deze context vervult de oprichting van het Brussels Gegevensplatform een centrale functie in onze digitale transitie. In het licht van de exponentiële toename van de hoeveelheid gegevens stelt dit uiterst belangrijke initiatief ons in staat om gegevens centraal te stellen in onze gewestelijke besturen. De besturen die betrokken zijn bij meerdere projecten erkennen steeds meer dat een doeltreffend gegevensbeheer essentieel is om waarde te creëren. Het faciliteren en beveiligen van de gegevensuitwisseling tussen overheidsdiensten wordt daarmee noodzakelijk bij het ontwikkelen van optimale overheidsdiensten. Deze uitdaging brengt niet alleen technische aspecten met zich mee, maar ook fundamentele culturele veranderingen.

Bovendien zullen we met de Openbare kennisbibliotheek (OKB) de Brusselse burgers vlot en efficiënt toegang kunnen bieden tot studies die in opdracht van de besturen zijn uitgevoerd. Met enkele muisklikken zullen ze onderzoek kunnen terugvinden, raadplegen of downloaden gerangschikt volgens thema, instelling of jaar van publicatie. Dit initiatief bevordert de transparantie en de toegang tot informatie en versterkt de band tussen overheden en burgers.

Het Brussels wetboek voor governance en gegevensbeheer is een uniek en vernieuwend initiatief voor het Gewest. Door alle Brusselse en Europese teksten met betrekking tot gegevens in één juridische tool te consolideren, vormt dit wetboek het regelgevend kader voor governance binnen het Brusselse digitale ecosysteem. Deze eengemaakte aanpak draagt bij tot een beter begrip van de geldende regels en bevordert zo een doeltreffend bestuur in het digitaal domein.

9 De betrekkingen tussen besturen en ondernemingen verbeteren via de digitale transitie.

In 2022 bleek ons engagement uit een reeks strategische initiatieven voor de modernisering en de digitalisering van de overheidsdiensten in Brussel. Van groot belang daarbij was de bevordering en uitvoering van het gewestelijk plan voor administratieve vereenvoudiging Easy Way 2020-2025, dat tot doel heeft de administratie efficiënter en toegankelijker te maken.

Tegelijkertijd is ingezet op de promotie en implementatie van de Single Digital Gateway-strategie, samen met de diensten- en beroepskwalificatierichtlijn, om administratieve procedures te faciliteren en de onderlinge afstemming van diensten op Europese schaal aan te moedigen.

Het project Fidus Online werd opgestart om een web interface te ontwikkelen die de toegang tot authentieke bronnen bij de Brusselse besturen vergemakkelijkt en zo de betrouwbaarheid van de geraadpleegde informatie verhoogt.

De implementatie van de gewestelijke webstrategie was een andere speerpunt van onze activiteiten in 2022 en 2023. Dit programma heeft als doel de online aanwezigheid van de Brusselse openbare besturen te verbeteren door informatie toegankelijker, duidelijker en actueler te maken in moderne, gebruiksvriendelijke interfaces. In november 2023 ging de gewestelijke portaalsite be.brussels in productie en in 2024 gaan de specifieke websites 'Huisvesting' en 'Vervoer en mobiliteit' online.

Daarnaast was de lancering van de aanbesteding om de privépartner voor de overheidsopdracht IRISnet 3 te selecteren een mijlpaal in de optimalisering van de digitale infrastructuur van het Gewest.

Het Fibru-initiatief werd bezegeld met de ondertekening van de raamovereenkomst voor het gedeeld gebruik van dark fibre en aanverwante hulpbronnen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in december 2023, met als doel de glasvezelnetwerken van verschillende openbare instellingen te bundelen in een uniek loket onder beheer van IRISnet. In 2023 kreeg ons engagement verder concrete vorm in de analyse en de implementatie van de procedures verbonden aan het Single Digital Gateway-project.

Parallel daarmee werden in januari 2024 het voorontwerp van gezamenlijk decreet en ordonnantie "Digitaal Brussel" goedgekeurd om een regelgevend kader vast te stellen dat de vorderingen in de digitalisering van de overheidsdiensten moet bestendigen, met een brede raadpleging van de besturen en de actoren op het terrein.

10 Alle burgers begeleiden bij de digitale transitie om tegemoet te komen aan de verwachtingen van de arbeidsmarkt.

Het Plan voor digitale toegankelijkheid 2021-2024 wordt uitgevoerd in nauwe samenwerking met actoren op het terrein in het veld en andere besturen en berust op vier pijlers, 17 werven en 66 daadkrachtige acties: bewustmaking, verbinding,

uitrusting en begeleiding. Als onderdeel van dit globale initiatief is een aantal specifieke projecten gelanceerd die vandaag al tastbare resultaten opleveren.

Onlangs is met succes de laatste hand gelegd aan een deontologische code voor animatoren van digitale inclusie die werken in Openbare Computerruimten (OCR). Deze code bevat ethische en professionele normen om een samenhangende en ethische benadering van digitale inclusie te verzekeren. Tegelijkertijd wordt er ook opleiding gegeven aan leerkrachten in informaticascholen. Het doel is om deze lesgevers bewust te maken van inclusieve praktijken bij de ontwikkeling van websites en essentiële online diensten.

Daarnaast is er een opleidingsprogramma opgezet voor personeel van gemeenten en administraties om hen een beter inzicht te verschaffen in de uitdagingen die gepaard gaan met de digitale kloof. Tot dusver hebben meer dan 630 medewerkers 52 opleidingen afgerond. Naar aanleiding van de materiële uitrusting van de OCR loopt momenteel de erkenning van 5 OCR en 1 gemeentelijk OCR zodat burgers die toegang willen krijgen tot onlinediensten kunnen rekenen op een passende technologische omgeving.

Parallel hiermee is een projectoproep ter waarde van 300 000 euro uitgeschreven, gericht op alle doelgroepen, waaronder werkzoekenden, met als doel een verscheidenheid aan initiatieven ter bevordering van digitale inclusie te bevorderen. De verspreiding en updates van de gids voor digitale inclusie zijn met succes afgerond, waardoor gemakkelijker toegang kan worden verkregen tot voortdurend bijgewerkte digitale hulpmiddelen en diensten.

Informatiesessies over online bankieren en elektronische veiligheid, georganiseerd in samenwerking met Febelfin, lopen momenteel in de gemeenten. In 2023 werden al 7 sessies gehouden in 6 gemeenten. Tegelijkertijd worden in samenwerking met Proximus ADA regelmatig werkgroepen over digitale inclusie georganiseerd

om informatie te verstrekken, best practices uit te wisselen en vaardigheden op het vlak van digitale inclusie en cyberveiligheid op te bouwen. Tot nu toe zijn er 11 workshops gehouden in 5 erkende OCR.

In 2024 zijn onze strategische prioriteiten duidelijk en gericht op het versterken van digitale inclusie en het optimaliseren van digitale diensten in Brussel. We zetten ons in voor significante acties dit jaar:

- Wij gaan van start met een grondige doorlichting van het Plan voor digitale toegankelijkheid 2021-2024, waarbij nauw met alle belanghebbenden zal worden samengewerkt. Deze uitgebreide evaluatie zal ons in staat stellen om de balans op te maken van de behaalde resultaten en de ondervonden uitdagingen en hieruit waardevolle lessen te trekken die als leidraad kunnen dienen voor onze toekomstige acties.
- In samenwerking met de werkgroep (WG) beginnen we met de opmaak van een nieuw plan voor digitale toegankelijkheid. Dit document zal een leidraad vormen bij onze toekomstige acties door feedback te verwerken en rekening te houden met de technologische ontwikkelingen.
- Er zal een grondige herziening van het label Openbare Computerruimte (OCR) worden opgestart om ervoor te zorgen dat deze zo goed mogelijk de kwaliteitsnormen en de verwachtingen inzake digitale inclusie weerspiegelt.
- In het eerste kwartaal sluiten we de projectoproep Digitaal Brussel 2.0 af, die kansen biedt om innovatieve initiatieven te ondersteunen die bijdragen aan de digitale transformatie van het Gewest.
- In samenwerking met Febelfin wordt in het eerste kwartaal een communicatiecampagne rond online veiligheid gelanceerd om de burgers hiervan bewust te maken en hun kennis over cyberveiligheid te vergroten.

Tot slot zal er een diepgaande studie worden uitgevoerd naar het profiel van bezoekers van

openbare computerruimten om de specifieke behoeften van gebruikers beter te begrijpen en onze diensten dienovereenkomstig aan te passen.

Deze prioriteiten belichamen ons voortdurend engagement voor een inclusief en performant Digitaal Brussel.

Doelstelling die kadert in een overlegde prioriteit

Initiatiefnemende Ministers	De minister die bevoegd is voor werk en beroepsopleiding, digitalisering en administratieve vereenvoudiging De staatssecretaris voor economische transitie en wetenschappelijk onderzoek
Geassocieerd Minister	De minister bevoegd voor klimaattransitie, leefmilieu, energie en participatieve democratie
Partners (die lid zijn van het stuurcomité)	CIBG, Easy Brussels, ITCO (GOB), Brupartners/Sectorale Facilitatiedienst, Hub.Brussels, Actiris, Bruxelles Formation, Innoviris

Vrijgemaakte budgetten en financieringsbronnen

Voor *Shifting Economy* heeft de regering de volgende budgetten vrijgemaakt:

- Herkapitalisering FIB, Brusoc, Brustart, BWF, proxi : 110.000.000 € (opdracht 12 van de GOB-begroting).
- Steun voor ontwikkeling en economische transitie: 30.000.000 € per jaar (opdracht 12 van de GOB-begroting).
- Innoviris: 50.000.000 € per jaar (opdracht 14 van de GOB-begroting).
- Expertisecentrum voor AI ten dienste van de transitie: 6.000.000 € van Innoviris voor 2021-2025 voor FARI + 2.100.000 € over drie jaar voor sustAIIn.brussels
- Projectoproep: 6.000.000 € tussen 2020 en 2023 (opdracht 12 van de GOB-begroting en begroting van Leefmilieu Brussel ten belope van 1 miljoen € per jaar).
- hub: 20.000.000 € per jaar (opdracht 12 van de GOB-begroting).
- Citydev: 20.000.000 € per jaar (opdracht 12 van de GOB-begroting).
- Haven: 17.000.000 € per jaar (opdracht 21, programma 3 van de GOB-begroting).
- Overheidsopdracht: 400.000 € per jaar (begroting van Leefmilieu Brussel)

Doelstelling 1.9

Een efficiënte mobiliteit met respect voor de gezondheid en de levenskwaliteit

Om de openbare ruimte billijker te verdelen en een vernieuwend en samenhangend antwoord te formuleren op het mobiliteitsvraagstuk heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ervoor gekozen om de ontwikkeling van zijn mobiliteitsplan toe te spitsen op de gebruikers om hen aangepaste, gefaciliteerde en geïntegreerde mobiliteitsoplossingen te kunnen bieden zodat zij voor elke verplaatsing de efficiëntste vervoersmodus kunnen kiezen. Bij zijn evolutie beogen wij de uitbouw van een meerpolige metropool waar de complementariteit van gebruiksvormen en functies een buurtstad doen ontstaan en de levenskwaliteit van zijn bewoners verbetert. Deze ontwikkelingen scheppen op hun beurt nieuwe behoeften en nieuwe mobiliteitsgewoonten.

Om deze doelstellingen te verwezenlijken, is het essentieel dat de mobiliteit in de wijken wordt herzien, dat we ruimten heraanleggen ten gunste van actieve modi en van het openbaar vervoer, dat we de mobiliteitsdiensten beter coördineren en de modal shift bevorderen. Zo kunnen wij komen tot een efficiënte mobiliteit die recht doet aan de gezondheid en levenskwaliteit van alle gebruikers.

Het Good Move-proces voor de uitwerking van het nieuwe gewestelijke mobiliteitsplan - een analytische en collaboratieve aanpak, die sinds oktober 2016 wordt toegepast - heeft bijgevolg geleid tot een voorstel voor een plan dat niet alleen breekt met een traditionele structuur per verplaatsingsmodus, maar dat ook veel meer is dan de som van individuele en soms tegenstrijdige belangen zodat het nieuwe gewestelijke mobiliteitsplan kon uitgroeien tot een concrete tool in dienst van de levenskwaliteit en de gewestelijke dynamiek.

Enkele toonaangevende beleidswerven

1. *Good Neighbourhood* – Organisatie van de mobiliteit in de wijken

Good Neighbourhood omvat alle initiatieven die betrekking hebben op de organisatie van de mobiliteit in de wijken. Het doel is om de voorwaarden te scheppen om deze wijken echt tot rust te brengen en om de levenskwaliteit en de openbare ruimte aanzienlijk te verbeteren en om prioriteit te geven aan woonfuncties, universele toegankelijkheid, verkeersveiligheid, luchtkwaliteit en gezondheid. Het is de bedoeling om grote rustige gebieden te ontwikkelen met een diameter van 1 tot 2,5 km. Autoverkeer is er toegestaan voor lokale toegang, maar doorgaand

verkeer wordt sterk ontmoedigd en de snelheid wordt er systematisch verlaagd door de invoering van een snelheidsbeperking van 30 km/u, die duidelijk en begrijpelijk is voor de gebruikers en wordt versterkt door praktische maatregelen (gateway-effecten, lokale wegversmallingen, signalisatie enz.)

- Inmiddels is vrijwel 90% van de gewestwegen beperkt tot 30 km/u (of minder), tegenover 65% in 2020.
- In 2022 en 2023 zijn er 80 projecten uitgevoerd om inwoners aan te moedigen de openbare ruimte in eigen handen te nemen (Brussel op vakantie) en kwamen er meer dan 10 lokale mobiliteits-

contracten, die ondertussen in uitwerking of in uitvoering zijn.

11 *Good Network* – De mobiliteitsnetwerken

Good Network omvat alle initiatieven die betrekking hebben op de vervoersnetwerken. Deze werf ontrolt zich tegen de achtergrond van een onevenwicht tussen de auto en andere vervoerswijzen op de verschillende wegen dat moet worden aangepakt door de trajecten voor actieve vervoerswijzen en de prestaties van het bovengronds openbaar vervoer te verbeteren. Het doel is om een kwalitatieve sprong voorwaarts te maken in de aanleg ten gunste van de actieve vervoersmodi en het openbaar vervoer. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft een strategie uitgewerkt om duidelijke prioriteiten te stellen bij het delen van de ruimte op de weg. Deze strategie voorziet in een multimodale specialisatie van de wegen waarin alle vervoerswijzen worden meegenomen door voor elk van hen een structurerend netwerk uit te tekenen (voetgangers, fietsers, openbaar vervoer, gemotoriseerd (auto)verkeer en vrachtwagens).

- 97% van alle ongevalgevoelige zones (OGZ) van niveau 1 zijn in behandeling genomen.
- Er zijn 54 nieuwe OGZ vastgesteld in 2022. Na een onderverdeling van de beheerders, van de OGZ die deel uitmaken van de grote projecten en van de OGZ waarvoor tegen eind 2021 al actie is ondernomen, blijven er 31 OGZ over. De 31 OGZ zijn onderverdeeld voor de studies in 2023.
- 83% van de kruispunten met verkeerslichten uitgerust met afstandsbediening met name voor de prioritaire doorgang van het openbaar vervoer dankzij de inrichting van meer dan 30 kruispunten per jaar.
- Start van de werken voor de tram op 10 januari 2023 (2/3 van de sporen gelegd), de MIVB heeft 36 standaard elektrische bussen besteld bij Daimler Buses (type eCitaro), een aantal dat kan oplopen tot

80. Ze zullen in Brussel ingezet worden vanaf 2023.

- Lancering van de multimodale Mobility as a Service-applicatie "Floya" van de MIVB (integratie van alle openbare operatoren en geleidelijk ook privéoperatoren) en lancering van een digitaal vervoersbewijs.
- Vergroening van de straten (winter 2022-2023, 910 nieuwe bomen, 25.000 struiken en 50.000 vaste planten)
- 9 perifere fietsrouteprojecten in de rand rond Brussel
- Inhuldiging van de Annie Cordytunnel na de renovatiewerken

12 Gedeeld gebruik van parkeerplaatsen

Good Service omvat alle initiatieven die betrekking hebben op de mobiliteitsdiensten. De ambitie bestaat erin gebruikers een waaier van diensten aan te bieden die voor een aanzienlijk deel van de bevolking het noodzakelijk privé-autobezit wegneemt.

- 5,6 miljoen euro van het Europees RRF-programma
- We beschikken over meer dan 36.000 fietsstallingen, met meer dan 1.585 fietsrekken op het gewestelijk wegennet, waarvan 1.250 om illegaal parkeren in de buurt van zebrapaden te voorkomen.
- 7.616 langetermijnstallingen voor fietsen (boxen, consignes, grote fietsparkings enz.) beheerd door parking.brussels zijn beschikbaar in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (per november 2023).
- Toegankelijkheid: meer dan 55 stations met gelijkvloerse perrontoegang - 77 haltes toegankelijk gemaakt in 2022, 95 in 2021 enz. - 100% van de bushaltes gecontroleerd op toegankelijkheid
- 1.668 P+R-plaatsen onder beheer, opening van een nieuwe P+R aan de Heizel en 157 nieuwe park-sharing-plaatsen in 2023 voor omwonenden

In samenwerking met publieke en private actoren is ook een nieuwe partnerwerking opgezet met het oog op een gedeeld gebruik van parkeerplaatsen buiten de openbare weg, in het bijzonder ten behoeve van de buurtbewoners, met als prioriteit het gedeeld gebruik van parkeerplaatsen van kantoren, winkelgebieden, woningen en scholen.

Er is een nieuwe beheersovereenkomst met parking.brussels onderhandeld. De beheers-

overeenkomst voorziet in de aanleg van 20.000 parkeerplaatsen buiten de openbare weg in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tegen 2026. De beheersovereenkomst bepaalt tevens dat parking.brussels de gemeenten en het Gewest zal begeleiden bij projecten voor de inrichting van de openbare ruimte waarbij parkeerplaatsen in de openbare ruimte worden geschrapt om waar dat relevant is, compensatiemogelijkheden te onderzoeken (op het vlak van het aantal verdwenen parkeerplaatsen en de parkeerdruk).

Doelstelling als gedeelde prioriteit

Initiatiefnemende Minister	Minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Verkeersveiligheid
Geassocieerde Minister	Minister van Klimaattransitie, Leefmilieu, Energie en Participatieve Democratie
Partners (die lid zijn van het stuurcomité)	BM, MIVB en Parking + de Brusselse gemeenten + de leden van de Gewestelijke Mobiliteitscommissie

Doelstelling 2.1

De jongerengarantie verder uitvoeren

Sinds de gezondheidscrisis en de vele effecten daarvan op het dagelijks leven van jongeren hebben het Gewest, de Franse Gemeenschapscommissie en de Federatie Wallonië-Brussel hun steun aan de sturing en de acties voor buurtinformatie en informatie over de inschakeling van jongeren op school en in het maatschappelijk leven verhoogd. De globale aanpak van de jongerengarantie steunt al van bij het begin op maatregelen die erop gericht zijn de jongeren zo dicht mogelijk bij de buurt waar zij wonen, te informeren en te benaderen. Aansluitend daarop zijn de initiatieven om die jongeren met behulp van allerlei activiteiten die afgestemd zijn op hun profiel en hun verwachtingen te begeleiden, er stevast op gericht hen (opnieuw) vertrouwen te geven in hun eigen kunnen en/of in de openbare tewerkstellings-, opleidings- en onderwijsinstellingen. Deze maatregelen zijn voor een toenemend deel van de jongvolwassenen een basisvereiste om een kwaliteitsvol loopbaanplan te kunnen uitwerken.

Enkele toonaangevende beleidswerven

1. Verdere uitrol van een informatiemaatregel

Het Trec-One project van Infor Jeunes Bruxelles voorziet in het virtueel platform "Bruxelles-J" dat werkt met 12 Franstalige en 7 Nederlandstalige diensten die dagelijks vragen van jongeren beantwoorden. Een twaalftal thema's, gaande van de studies en huisvesting tot gezondheid en werkgelegenheid, worden behandeld in meer dan 300 onderling verbonden fiches. Bijna twee miljoen unieke gebruikers maakten gebruik van de dienst in 2022. 80% van de vragen had betrekking op onderwijs, werkgelegenheid en opleiding (1 967 593 raadplegingen van fiches over deze thema's in 2022).

Er zijn ook 12 fysieke onthaalplatforms opgezet in de gemeenten. Deze desks worden opgebouwd rond lokale partnerschappen (gemeentelijke preventiediensten, scholen, bijstand in een open omgeving enz.) met de bedoeling deze zo dicht mogelijk bij de realiteit van elke gemeente te laten aansluiten en beveiligde relaispunten tot stand te brengen. De bedoeling is om zo dicht mogelijk bij de jongeren algemene informatie te verstrekken, zonder toegangsfilter en zonder dat er een

afpraak moet worden gemaakt. In 2022 werden 19.933 individuele aanvragen verwerkt. Meer dan 75% van deze jongeren was tussen 16 en 26 jaar oud en student. Hierbij moet worden opgemerkt dat het aantal jongeren zonder statuut steeds groter wordt (10% in 2022).

13 Sturing van de werf inclusie en sociale inschakeling

De Dienst Scholen en Studentenleven staat in voor de coördinatie van de acties ter ondersteuning van jongeren tussen 15 en 29 jaar die het grootste risico lopen om de school vroegtijdig te verlaten en/of sociaaleconomisch uit de boot te vallen, om zo bij te dragen tot de algemene doelstellingen van de Jongerengarantie.

Het opzetten van netwerken tussen de actoren (in de eerste plaats de institutionele spelers) om een klimaat van wederzijds vertrouwen te creëren of te versterken, wat een vereiste is voor structurele samenwerking, de coördinatie van alle acties gericht op het voorkomen en/of bestrijden van schooluitval en van sociaaleconomische

uitsluiting en impulsen voor de ontwikkeling van tweedekansonderwijs zijn de drie voornaamste werkgebieden van deze sturing.

Enkele indicatoren

<i>Kernindicatoren</i>	<i>Bron</i>	<i>2014</i>	<i>2017</i>	<i>2019</i>	<i>2022</i>
Bevolking van 15 tot 24 jaar	Aantal (BISA, FOD Economie)	138.629	140.046	141.747	147.897
Groeipercentage van de bevolking van 15-24 jaar	Percentage (BISA, FOD Economie)	0,7%	0,4%	1,5%	n.b.
Studenten/leerlingen van 15 tot 24 jaar in het secundair onderwijs	Aantal (BISA, Fr. Gem., VG)	94.230	97.141	99.647	107.521
% van de bevolking van 18 tot 24 jaar die het hoger secundair onderwijs niet heeft beëindigd en niet langer onderwijs volgt	Percentage (EAK)	14,4%	12,9% ²	11,8%	7,4%
Tewerkstellingsgraad, studenten niet inbegrepen (< 25 jaar)	Percentage (IAB)	49,1%	53,9%	52,9%	53,5%
Tewerkstellingsgraad, studenten niet inbegrepen (< 30 jaar)	Percentage (IAB)	61,3%	64,8%	65,2%	68,9%
Index vervanging actieven (15 tot 24 jaar/ 55 tot 64 jaar)	FOD Economie	124,6	119,7	117,4	n.b.
NEET (15-24 jaar)	Aantal (EAK, Eurostat)	21.862	18.442 ²	18.240	13.700
	Percentage (EAK, Eurostat)	15,8%	13,3% ²	12,9%	9,1%
Niet-werkende werkzoekenden	Aantal (Actiris)	13.432	9.671	8.479	8.679
Andere werkzoekenden die over een periode van één jaar zijn ingeschreven	Aantal (Actiris)	31.508	26.460	24.436	23.980
Jongeren die zich na hun studies bij Actiris inschreven	Aantal (Actiris)	8.825	8.007	7.073	7.684
Administratieve werkloosheidsgraad	Percentage (Actiris, EAK, NBB, WSE)	32,0%	26,1%	22,5%	22,5%
Werkloosheidsgraad IAB	Percentage (EAK)	39,5%	33,2% ²	29,2%	31,7%
Werkloosheidsgraad laaggeschoolden	Percentage (Actiris, EAK, NBB, WSE)				
Niet-werkende werkzoekenden die recht hebben op een werkloosheidsuitkering (waaronder ook een inschakelingsuitkering)	Aantal (RVA)	5.574	2.863	2.487	2.077
Leefloontrekkers	Aantal (FOD Maatschappelijke integratie)	9.288	11.813	12.521	15.147
waarvan begunstigden van het leefloon voor studenten	Aantal (FOD Maatschappelijke integratie)	3.847	5.861	6.458	7.553

Deze indicatoren, afkomstig van de gezamenlijke monitoring van het Brussels Observatorium voor de Werkgelegenheid en het Brussels Instituut voor

Statistiek en Analyse (BISA), geven een overzicht van de evolutie van de *doelgroepen onder de 25*

jaar waarop het jongerenwaarborgprogramma gericht is.

Doelstelling als gedeelde prioriteit

De uitvoering van de werven voor de Jongerengarantie wordt gecoördineerd door de Minister-President van het Gewest samen met de Minister van Tewerkstelling en Beroepsopleiding.

Bij de implementatie van de verschillende maatregelen binnen elk van de werven zijn de Ministers bevoegd voor Sociale Cohesie, voor jongeren, volwassenenonderwijs en het leerplichtonderwijs met hun administraties betrokken, samen met Brupartners, de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) Brussel, de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC), het Agentschap en de Dienst van het Europees Sociaal Fonds (ESF), de Vereniging van Brusselse Steden en Gemeenten (Brulocalis) en SFPME.

Elke van de vijf thematische beleidswerven voor de jongerengarantie wordt gecoördineerd door

een partner die actief is in het desbetreffende domein en als zodanig lid is van het Stuurcomité. Zo wordt de werf rond algemene informatie en begeleiding voor jongeren gestuurd door de vzw Infor Jeunes Bruxelles. Het project rond sociale inclusie en integratie van jongeren wordt gecoördineerd door de afdeling School- en Studentenleven van perspective.brussels, terwijl het project rond beroepsopleiding (met inbegrip van het alternerend leren) wordt gestuurd door Bruxelles Formation. Dit laatste stuurt samen met Actiris de werf voor de bedrijfsstages. Ten slotte coördineert Actiris de werkzaamheden op het vlak van tewerkstellingsbegeleiding en de (eerste) beroepservaring, waarvan een deel wordt verzorgd door het netwerk *Young Entrepreneurs of Tomorrow* (YET) van hub.brussels.

Vrijgemaakte budgetten en financieringsbronnen

De totale begroting wordt geraamd op €16.146.502 voor 2014 en loopt op tot minstens €42.198.000 in 2022-2023 (onvolledige begrotingsgegevens voor beroepsopleiding). Om en bij de 40% van de begroting is afkomstig van de

steun die wordt verleend door het Europees Sociaal Fonds (inclusief het werkgelegenheidsinitiatief voor Jongeren tot 2020) via de operationele programma's van het Gewest en Wallonië-Brussel.

Doelstelling als gedeelde prioriteit

Initiatiefnemende Ministers	Minister-President Minister van Werk
Geassocieerde Ministers	Ministers van Opleiding, Ministers van Jeugd, Ministers van Volwassenenonderwijs en Leerplichtonderwijs
Partners (die lid zijn van het stuurcomité)	Brupartners, Actiris, Bruxelles Formation, COCOF, VGC, Administratie van de Franse Gemeenschap (volwassenenonderwijs, jeugd, leerplichtonderwijs), Brulocalis, ESF-Agentschap en -Dienst, Dienst Scholen, Infor Jeunes Bruxelles, D'Broej, FCJMP, Jeunes CSC, Jeunes FGTB, Jeunes CGSLB

Doelstellingen 2.2 en 2.3

Voor iedereen de toegang tot stabiel en duurzaam werk waarborgen en de gekruiste beleidsinitiatieven rond werk en opleiding versterken

De tweeledige ambitie van deze doelstellingen is om de werkgelegenheidsgraad in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te verhogen door het kwalificatieniveau van de Brusselaars te verbeteren en tegelijk verder te werken aan de bevordering van de diversiteit op de arbeidsmarkt en de strijd tegen discriminatie bij aanwervingen, naast de vraagstukken in verband met de digitale, ecologische en economische transitie en de kwaliteitsbenadering van het werk. Een reeks uitdagingen die bijzonder belangrijk zijn voor het Brussels Gewest en die nog versterkt werden door de opeenvolgende crisissen sinds 2020.

Hiertoe werden verscheidene doelstellingen gehanteerd:

- De werkgelegenheidsgraad verhogen en tegelijk zorgen voor een beter toezicht op de arbeidsvoorwaarden en sociale dumping bestrijden.
- De kansen voor werkzoekenden in Brussel om toegang te krijgen tot kwaliteitswerk en zich daarin volledig te ontplooiën sterk verhogen door in te zetten op de verwerving en de ontwikkeling van vaardigheden die op de arbeidsmarkt blijvend van waarde kunnen zijn.
- Werk maken van de integratie van de werkzoekenden die het verst van de arbeidsmarkt verwijderd zijn, door de werkondersteunende maatregelen te evalueren en indien nodig efficiënter te maken.

Aan de hand van deze doelstelling willen wij de synergieën tussen openbare werkgelegenheids- en opleidingsoperatoren bevorderen. Daarmee wordt toegewerkt naar een optimalisering, vereenvoudiging, vlottere doorstroming en uitbreiding van het dienstenaanbod aangepast aan de behoeften en verwachtingen van werkzoekenden, bedrijven en werknemers. Daartoe werden een hele reeks werkgebieden en specifieke acties voortgezet.

Enkele toonaangevende beleidswerven

In december 2023 is de werkgelegenheidsgraad in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gestegen van 65,3% in het tweede kwartaal van 2023 naar 68,2% in het derde kwartaal. Dat is het hoogste percentage sinds het Gewest bestaat. Ondanks deze bemoedigende resultaten blijven de uitdagingen op het vlak van werkgelegenheid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest aanzienlijk:

- In absolute cijfers steeg het aantal werkzoekenden ingeschreven bij Actiris in november met 3.775 in vergelijking met dezelfde periode vorig jaar - een stijging van 4,4% - als gevolg van de bevolkingsgroei in het Gewest;
- Maar er zijn nog doelgroepen die bereikt moeten worden, met name langdurig werkzoekenden (langer dan twee jaar), bijna één op de twee werkzoekenden;

- In Brussel ligt de uitdaging niet in de werkgelegenheid zelf maar in de kwalificaties. Er zijn wel werkaanbiedingen, maar die zijn vooral gericht op gekwalificeerde functies. Er is immers maar één werkaanbieding voor laaggeschoold personeel voor 10 laaggeschoolde werkzoekenden.

Als we iedereen de middelen willen geven om een stabiele en duurzame betrekking te vinden, moeten we eerst definiëren wat een stabiele en duurzame betrekking is. Daartoe is voor het eerst een barometer van de jobkwaliteit uitgewerkt. De eerste editie hiervan is in oktober 2023 door de Regering goedgekeurd.

De barometer is een primeur voor het Brussels Gewest, die niet alleen relevante indicatoren voor de kwaliteit van de werkgelegenheid oplevert, maar ook bepaalde beleidslijnen moet kunnen sturen. Het is een totaal vernieuwende aanpak die lof heeft gekregen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). Het werk moet worden voortgezet en de sectorale aanpak verder verfijnd met de noodzakelijke medewerking van de sociale partners.

Om toegang tot werk te verzekeren, is het noodzakelijk om zoveel mogelijk belemmeringen weg te nemen die de aanwerving in de weg staan. Daarom is er een hele reeks vorderingen gemaakt om er specifiek voor te zorgen dat de werkzoekenden die het verst van de arbeidsmarkt af staan hier toch toe kunnen toetreden: de hervorming van de tewerkstellingssteun om de reikwijdte hiervan te verbeteren en de ongewenste neveneffecten te beperken; de invoering van een tewerkstellingspremie om de toegang tot de gewone arbeidsmarkt voor werkzoekenden met een handicap te ondersteunen; sectorale clausules om sociale dumping in overheidsopdrachten tegen te gaan; de 15 verbintenissen ter bestrijding van discriminatie bij aanwerving en ter bevordering van diversiteit op de arbeidsmarkt en het Plan voor eenoudergezinnen.

Tot slot vermelden we de ambitieuze hervorming die het Brussels Gewest heeft doorgevoerd in het stelsel van de dienstencheques. Enerzijds heeft deze hervorming het systeem duurzaam gemaakt door de nominale waarde van de cheques te verhogen en te voorzien in een automatisch indexeringsmechanisme, zonder arbeidsplaatsen te verminderen. Ten tweede is er voor het eerst sinds de regionalisering aanzienlijke vooruitgang geboekt bij het verbeteren van de kwaliteit van het werk en het dagelijks leven van de huishoudhulpen. Het betreft: een verplicht huisbezoek voorafgaand aan elke dienstverlening, een overeenkomst tussen de gebruiker en de erkende onderneming - de huishoudhulp, een verplicht opleidingsprogramma voor nieuwe werknemers, 16 uur jaarlijkse opleiding voor de huishoudhulpen, de verplichting om individuele en groeps gesprekken in te richten, de uitsluiting van gebruikers met discriminerend of intimiderend gedrag, de omkadering van bijkomende kosten enz.

De enige gewestelijke steunregeling voor bijscholing, betaald educatief verlof, waarmee werknemers kunnen bijscholen met loonbehoud is eveneens hervormd om de toegang en het bereik ervan te verbeteren en een modernisering op gang te brengen. Er zijn aanzienlijke versoepelingen doorgevoerd die van kracht zijn sinds het begin van het academiejaar 2023-2024. Vandaag kunnen deeltijdse werknemers, voor het merendeel vrouwen, betaald educatief verlof nemen, net zoals werknemers met een handicap. De perimeter van de regeling is verbreed om ze aan te passen aan de veranderende arbeidsmarkt, met bijzondere aandacht voor taalopleidingen, digitale opleidingen, beroepen waarin wordt aangeworven en de mogelijkheid om online opleidingen te volgen.

Ook de inspanningen om openstaande vacatures in te vullen bleven niet onopgemerkt, aangezien er sectorale rondetafelconferenties zijn gehouden binnen de Opleidings- en tewerkstellingspolen en het referentiecentrum. In het kader van het plan dat aansluitend daarbij is opgezet, zullen 2.000

werkzoekenden worden "gescreend" met het oog op een opleiding of een betrekking; 450 werkzoekenden zullen worden opgeleid in één van de knelpuntberoepen met als doel een tewerkstelling van 80%; 300 studenten zullen worden opgeleid in geavanceerde structuren; en 1.000 jongeren kunnen deelnemen aan een activiteit om kennis te maken met een beroep.

De **Strategie rond scholing en werk** is definitief goedgekeurd in oktober 2023. Het plan berust op drie pijlers, met 25 maatregelen en meer dan 100 acties en heeft tot doel :

- De opleidingen beter af te stemmen op de economische behoeften en de verwachtingen van ondernemingen: werkgevers tot volwaardige partners maken, opleidingsprogramma's ontwikkelen op maat, de school- en de bedrijfswereld dichterbij elkaar brengen;
- Personen in opleiding te helpen bij het vinden van een betrekking aan de hand van nieuwe leermethodes, de aanpak van vroegtijdig schoolverlaten en het vergemakkelijken van een terugkeer naar het onderwijs;
- Vakoverschrijdende vaardigheden, taalverwerving en digitale geletterdheid te versterken.

Ook al zijn werkgevers bereid om Brusselaars op te leiden in vakspecifieke vaardigheden, toch zijn ze minder geneigd om opleidingen te voorzien in vakoverschrijdende vaardigheden, zeker in kleine en middelgrote ondernemingen, die het grootste deel van het Brussels economisch weefsel uitmaken. Het is vooral op dit terrein dat we de ontwikkeling van opleidingen in soft skills, nieuwsgierigheid, autonomie, flexibiliteit en dergelijke terugvinden.

Een in 2023 gepubliceerde studie toont het positieve effect van opleiding op de integratie op de arbeidsmarkt: twee jaar na aanvang van de opleiding stroomde 71% van de werkzoekenden van werkloosheid door naar een betrekking, vergeleken met 54% zonder beroepsopleiding. Dit bevestigt dat opleiding de meest effectieve

hefboom is om meer Brusselaars aan werk te helpen. Daarom is het gebruik van opleidingen opgewaardeerd. Vanaf 1 januari 2021 ontvangt elke werkzoekende die een opleiding volgt een vergoeding van €2 per uur, tegenover €1 per uur voorheen. Het is deze opwaardering die ertoe bijdraagt dat bijna 90% van de deelnemers de opleiding afmaakt aan het einde van de cursus of rechtstreeks aan het werk gaat. Hierdoor kunnen ook meer werkzoekenden een opleidingstraject volgen en vervolgens terugkeren naar de arbeidsmarkt in een beter betaalde functie van hogere kwaliteit. Parallel daarmee en vooral om aan de vraag te voldoen, is het aantal opleidingsplaatsen verhoogd van 19.502 in 2021 naar 23.000 in 2023, een toename van 17%.

Aansluitend bij dit streven om beroepsopleidingen te bevorderen, wordt het alternerend leren - een efficiënt traject op weg naar werk - hervormd om er een uitmuntend leergebied van te maken. Het alternerend leren, dat nog te vaak onderbelicht blijft, is nochtans een veeleisend leertraject - voor de helft op school, voor de andere helft in een bedrijf - met veelbelovende vooruitzichten, aangezien 80% van de lerenden een job vindt of zelf creëert na de voltooiing van de opleiding. De aanstaande goedkeuring van de nieuwe beheersovereenkomst voor beroeps- en -opleiding 2024-2027 met Espace Formation PME enerzijds en de twee besluiten betreffende beroepsopleiding anderzijds moet ervoor zorgen dat ondernemingen duidelijk kunnen vaststellen wat de toegevoegde waarde is van alternerende opleidingen, dat de stage opnieuw centraal komt te staan in de opleiding, dat de pedagogische ondersteuning en de maatregelen om voortijdig schoolverlaten te voorkomen versterkt worden, dat de erkenning van de uitgereikte certificering verbetert, dat het hele systeem gemoderniseerd wordt en dat het imago ervan sterker wordt.

Weten welke de behoeften zijn van werkgevers qua kwalificaties en vaardigheden is essentieel om Brusselse werkzoekenden te kunnen opleiden en aan het werk te helpen. Daarom is tijdens deze

legislatuur de samenwerking met de sectoren verder uitgebouwd en versterkt. De sectorale raamovereenkomsten zijn voortgezet. Twee raamovereenkomsten zullen in de komende weken worden hernieuwd, terwijl de andere teksten momenteel worden besproken met diezelfde bedoeling.

Ten slotte heeft de regering in de nasleep van de Covid-crisis aanzienlijke extra middelen vrijgemaakt om herstel- en herontplooiingsmaatregelen te ondersteunen, wat leidde tot de oprichting van het eerste gewestelijk fonds voor de begeleiding van werknemers bij een faillissement, bekend onder de naam "rebound.brussels".

Doelstellingen als gedeelde prioriteit

Doelstelling 2.2

Initiatiefnemende Minister	De minister bevoegd voor werkgelegenheid en beroepsopleiding
Geassocieerde Ministers	Minister-President De Staatssecretaris voor Gelijke Kansen De staatssecretaris voor economische transitie en wetenschappelijk onderzoek
Partners (die lid zijn van het stuurcomité)	Actiris, BEW, Brupartners, Bruxelles Formation, VDAB Brussel, Phare, Plaatselijke besturen (OCMW's), View.brussels, Observatorium van de referentieprijzen, equal.brussels, Febisp, Tracé Brussel, Febrap

Doelstelling 2.3

Initiatiefnemende Minister	De minister die bevoegd is voor werk en beroepsopleiding
Geassocieerde Ministers	Minister-President De staatssecretaris voor economische transitie en wetenschappelijk onderzoek De Minister van Klimaattransitie, Leefmilieu en Energie De Minister van Financiën, Begroting, het Openbaar Ambt, de Promotie van Meertaligheid en het Imago van Brussel
Partners (die lid zijn van het stuurcomité)	Actiris, BEW, Brupartners, Bruxelles Formation, Febisp, Tracé, VDAB Brussel, Syntra, SFPME, netwerk van de CEFA's, view.brussels, Consortium de validation des compétences, Instance Bassin EFE, Banspa

Vrijgemaakte budgetten en financieringsbronnen

Doelstellingen 2.2 en 2.3 sluiten aan bij de beleidsprioriteiten werk en beroepsopleiding. Ze worden gedragen door de verschillende actoren die hiervoor instaan.

Daarom moet erop worden gewezen dat de uitvoering van deze doelstellingen geschraagd wordt door de begrotingen die jaarlijks aan deze beleidsgebieden worden toegewezen.

Bijvoorbeeld voor de laatste twee jaar van de legislatuur:

- Opdracht 16 “Werkgelegenheid” van de gewestbegroting:
 - In 2023 was dit 1.046.825.000 euro
 - In 2024 1.008.861.000 €
- Opdracht 26 “Beroepsopleiding” van de begroting van de COCOF:
 - In 2023 86.364.000 €
 - In 2024 88.919.000 €

Daarnaast zijn er de budgetten van het relanceplan bestemd voor tewerkstelling en beroepsopleiding, alsook de jaarlijkse provisie voor werkgelegenheid en beroepsopleiding van de Go4Brussels 2030-strategie voor een bedrag van 2.250.000 euro.

Daarnaast werden er subsidies van Leefmilieu Brussel en Brussel Mobiliteit toegekend: aan Constructicity voor een bedrag van 997.000 euro en aan Logisticity voor 430.000 euro per jaar in 2023 en 2024.

Doelstelling 2.4

Het Brusselse programma voor onderwijs en kinderopvang verder uitvoeren

Het Brussels Gewest is het belangrijkste onderwijscentrum van het land. Het Gewest heeft weliswaar geen specifieke onderwijsbevoegdheden, maar het waarborgen van kwaliteitsvol en voor iedereen toegankelijk onderwijs is een algemene en spoedeisende verantwoordelijkheid die alle beleidsniveaus aanbelangt. Daarom heeft de Brusselse regering er zich in haar beleidsverklaring voor de legislatuur 2019-2024 toe verbonden al haar instrumenten te benutten om het onderwijsbeleid van de Gemeenschappen, met respect voor de bevoegdheidsverdeling, te ondersteunen.

Tijdens de coronacrisis is er een opstoot geweest van het schoolverzuim en van mentale gezondheidsproblemen bij jongeren. Dat zal op middellange termijn onvermijdelijk gevolgen hebben. In diezelfde periode is ook de digitale kloof scherper tot uiting gekomen, wat op elk onderwijsniveau een grotere ongelijkheid in de hand heeft gewerkt. De Brusselse regering heeft naar aanleiding daarvan bevestigd dat de strijd tegen het schoolverzuim voor haar een belangrijke beleidsprioriteit blijft.

Ook het aantal beschikbare plaatsen in de kinderopvang in het Brussels Gewest krijgt nog altijd veel aandacht.

Het Gewest en de Gemeenschappen hebben meermaals gesprekken gevoerd over de verschillende beleidswerven van het Brusselse programma voor het onderwijs en de kinderopvang. Ze zijn daarbij overeengekomen om zich samen nog sterker in te zetten om te voldoen aan de specifieke behoeften van het onderwijs en de kinderopvang in Brussel.

Enkele toonaangevende beleidswerven

1. Een antwoord bieden op de demografische uitdaging: nieuwe scholen bouwen, de bestaande scholen renoveren en openstellen voor de buurt

De **schoolbevolking** in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is sinds het begin van de jaren 2000 sterk **toegenomen**. Daardoor zijn er veel extra schoolplaatsen nodig.

In het lager en het middelbaar onderwijs zijn er sinds 2019 dankzij de steun van het Gewest meer dan 20.000 plaatsen bijgekomen. Tegen 2030 zijn er nog eens 24.000 extra plaatsen

gepland. Toch blijft de druk zeer groot. Prognoses bevestigen dat het systeem aan zijn limieten zit. Momenteel is in het middelbaar onderwijs en vooral in het beroepsgericht onderwijs de situatie bijzonder nijpend.

De plaatsen zijn overigens ongelijk verdeeld over het Gewest. Vooral in het noordwesten van Brussel kampen veel wijken met een plaatstekort.

Het is van het allergrootste belang om de geplande schoolbouwprojecten te verwezenlijken en ervoor te zorgen dat alle nieuwe gecreëerde plaatsen worden

ingenomen. Om daarbij te helpen heeft het Gewest via de dienst Scholen en de cel Studentenleven de volgende initiatieven genomen:

- er is een systeem uitgewerkt om het aanbod van en de vraag naar schoolplaatsen te monitoren;
- individuele projectleiders krijgen steun bij het zoeken naar een locatie, bij het opstellen van hun programma en tijdens de verschillende fases die ze moeten doorlopen om de nodige stedenbouwkundige en milieuvergunningen te verkrijgen (daarvoor werd een specifieke werkgroep met de bevoegde gewestelijke besturen opgericht: urban.brussels, de DBDMH, Leefmilieu Brussel, ...)
- er is een website, beschool.brussels, aangemaakt met daarop alle nuttige informatie.

Naast de bouw van nieuwe scholen is het belangrijk om de scholen waar nog plaats is, maar die minder aantrekkelijk zijn, aantrekkelijker te maken. Het gaat vooral om scholen in kwetsbare wijken die kampen met een imago probleem.

Het schoolcontract is een beleidsinstrument dat bedoeld is om scholen volwaardig in te passen in hun buurt door de openbare ruimte aan te pakken (de schoolomgeving herwaarderen, de school veiliger toegankelijk maken, zorgen voor meer groen, enz.) en de collectieve voorzieningen te delen. Dat moet zowel de jongeren als de buurtbewoners ten goede komen. Dergelijke investeringen in infrastructuur maken het mogelijk om schoolbuurten te verbeteren en wijken te herwaarderen, maar ook om de sociale verbondenheid in de wijken en tussen de bewoners te versterken.

Het reglementaire kader is inmiddels geconsolideerd (ordonnantie van 16 mei 2019 in verband met het schoolcontract en het uitvoeringsbesluit van de ordonnantie van 29 april 2021). Sinds het begin van de legislatuur zijn er in de zone voor stedelijke herwaardering

(ZSH) 16 nieuwe schoolcontracten geselecteerd.

Voorts zijn er op basis van een projectoproep van Leefmilieu Brussel 19 projecten geselecteerd die tot doel hebben om speelplaatsen te renoveren, te vergroenen en open te stellen voor de buurt.

Tot slot heeft perspective.brussels in samenwerking met Leefmilieu Brussel de gids “De speelplaats herdacht. Gids voor de verbetering van de speelplaatsen in het Brussels Gewest” en in samenwerking met Brussel Mobiliteit de “Gids voor de inrichting van de schoolomgevingen in het Brussels Gewest” uitgebracht.

2. Voorkomen dat jongeren in moeilijkheden afhaken op school en de strijd aanbinden tegen schoolsegregatie

Schoolverzuim is een veel voorkomend verschijnsel in Brussel dat meerdere vormen kan aannemen: geen interesse in school, spijbelen, niet ingeschreven zijn, schoolachterstand en vroegtijdig schoolverlaten. Schoolachterstand stellen we al vast van in het basisonderwijs en neemt vanaf de middelbare school, en dan voornamelijk in het beroepsgericht onderwijs, grotere proporties aan.

Schoolverzuim is een probleem dat meerdere facetten omvat. De school staat in dat verband uiteraard centraal, maar daarnaast zijn er ook nog andere “risicofactoren” die een rol spelen en dat zowel op individueel vlak als in het gezin, in de klas en in de omgeving van de jongere. Er zijn grote verschillen al naargelang van het sociaal-economische niveau van de gemeente waar de leerling woont.

Het Brussels Gewest trekt al jaren aanzienlijke middelen uit om de scholen, de gemeenten en verenigingen te ondersteunen in hun inspanningen om schoolverzuim tegen te gaan. Op die manier wil het een antwoord bieden op

de uiteenlopende vormen die dit verschijnsel kan aannemen.

Bovenop de uitzonderlijke budgetten die in 2020 en 2021 ten tijde van de coronacrisis werden vrijgemaakt, subsidieert de Brusselse regering honderden projecten voor de preventie van schoolverzuim. Dat doet ze via:

- de gemeentelijke plannen tegen schoolverzuim (gpS) 2022-2024: het Gewest ondersteunt met subsidies de gemeentelijke plannen tegen schoolverzuim van de 19 Brusselse gemeenten. Die zetten daar samen meer dan 100 medewerkers voor in (de gemeentelijke diensten voor de preventie van schoolverzuim, straathoekwerkers, maatschappelijk werkers, buurtwerkers, gemeenschapswachten);
- het programma voor de preventie van schoolverzuim (PSV) 2021-2024: de lagere en de middelbare scholen van alle onderwijsnetten van de 19 gemeenten krijgen (op basis van hun sociaal-economische index) steun om schoolfalen en spijbelgedrag te bestrijden. Er werden al 424 projecten geselecteerd. Het gaat om activiteiten buiten de lesuren die de school zelf of samen met een externe partner op touw zet. Deelname eraan is gratis. Het kan gaan om huiswerkbegeleiding, bijscholing, individuele follow-up, activiteiten die bedoeld zijn om meer zelfvertrouwen te krijgen of geweldloze communicatie aan te leren, initiatieven om burgerzin bij te brengen en de samenhang in de wijk te versterken, enz.;
- het programma ter ondersteuning van activiteiten die erop gericht zijn kinderen en jongeren te begeleiden bij hun scholing en hen burgerzin bij te brengen (PBSB) 2022-2024: 38 verenigingen hebben (op basis van de locatie van hun project) steun gekregen om kansarme kinderen en jongeren, bij wie het risico op schoolverzuim het grootst is, buiten de lesuren te begeleiden bij hun scholing en burgerzin bij te brengen. De ouders, de school, de jongeren en de lokale partners uit de educatieve, culturele, sociale

en jeugdsector worden bij de ondersteunde projecten betrokken;

- proefprojecten gericht tot jongeren van 15 tot 21 jaar die beroepsgericht onderwijs volgen of alternerend leren en werken en die zich in een situatie van schoolverzuim bevinden (studiekeuze, “beroepsgericht” taalonderwijs met behulp van digitale tools, enz.).

De dienst Scholen en de cel Studentenleven beheren de projectoproepen en brengen alle betrokken spelers samen. Het Gewest heeft ook de website www.schoolinschakeling.brussels aangemaakt, met daarop heel wat nuttige informatie. Bezoekers vinden er definities, indicatoren in verband met schoolverzuim, maar ook een database met wetgevingen, studies, documentatie en pedagogische tools. De website bevat eveneens een in kaart gebracht overzicht van de instanties die zich inzetten voor de strijd tegen schoolverzuim en van de projecten die steun krijgen van het Gewest. In samenwerking met Infor-Jeunes Bruxelles worden informatiefiches aangemaakt, die geraadpleegd kunnen worden op de website <https://www.bruxelles-j.be/>

3. Voorzien in een specifieke benadering voor kinderopvang

Vier op de tien kinderen in Brussel worden geboren in een gezin dat onder de armoededrempel leeft. Kinderopvang blijft een van de meest efficiënte hefboomen om de ongelijkheid van bij de geboorte op korte termijn aan te pakken en de kinderen meer kansen te bieden op een betere toekomst.

Op 31 december 2019 bedroeg de dekkingsgraad van de kinderopvang in Brussel 39%. Achter dat getal gaan echter grote verschillen tussen de gemeenten en tussen de bevolkingsgroepen schuil. De dekkingsgraad van gesubsidieerde plaatsen, met tarieven die in verhouding staan tot het gezinsinkomen, bedraagt in Brussel 22,1%. In de andere (niet-gesubsidieerde) opvangstructuren worden, op

enkele uitzonderingen na, tarieven gehanteerd die voor de meeste gezinnen onbetaalbaar zijn.

Hoewel er tussen 2019 en 2023 maar liefst 1.456 plaatsen zijn bijgekomen, is het totale beschikbare aanbod nog altijd veel lager dan de vraag vanwege de gezinnen. Door dat tekort is het voor heel wat ouders, en in het bijzonder moeders, onmogelijk om aan het werk te blijven, (nieuw) werk te vinden of een opleiding te volgen. Daardoor zijn ze in sommige gevallen genoodzaakt om hun loopbaan te onderbreken.

In het licht van die uitdaging sloten het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Franse Gemeenschapscommissie en de Franse Gemeenschap op 16 december 2021 een protocolakkoord om tussen 2021 en 2026 te zorgen voor extra plaatsen in de kinderopvang (het zogenaamde plan voor de eerste 1000 dagen). In de toekomst moeten er in het Brussels Gewest 2.100 opvangplaatsen bijkomen. Daarom schreven het ONE en de Franse Gemeenschapscommissie in 2022 samen een projectoproep uit. Momenteel zijn al 664 bijkomende plaatsen gepland voor 2026 en de volgende jaren. Voor de overige plaatsen zal een nieuwe gezamenlijke projectoproep worden uitgeschreven.

De Brusselse regering draagt door middel van de jaarlijkse dotatie voor de Franse en de Vlaamse Gemeenschapscommissie bij tot de financiering van de kinderopvangstructuur. Daarnaast trekt ze via de wijk- en de stadsvernieuwingscontracten steun uit voor de bouw van kinderdagverblijven.

Het Gewest ondersteunt ook de werkgelegenheid door gesubsidieerde contractuele banen (GECO-banen) toe te wijzen. Sinds de invoering van deze vorm van tewerkstellingssteun zijn er 284,19 voltijdse equivalenten (VTE's) ingeschakeld bij de plaatselijke besturen (zonder onderscheid naar taalrol) en konden er 313,07 VTE's aan de slag in een GECO-baan met een verhoogde premie

(211,50 Franstaligen en 101,57 Nederlandstaligen).

Om het tekort aan geschoold personeel in de kinderdagverblijven te verhelpen, heeft het Gewest in 2023 met de Vlaamse Gemeenschapscommissie en Vlaanderen een overeenkomst gesloten, op basis waarvan 26,5 gesubsidieerde contractuele VTE's werden toegewezen aan Nederlandstalige opvangstructuren in Brussel om er een opleiding van kinderverzorg(st)er te krijgen. Het is de bedoeling dat de kandidaat op die manier de mogelijkheid krijgt om beroepsbekwaamheid te verwerven, waardoor hij of zij in een Nederlandstalig kinderdagverblijf in Brussel kan gaan werken.

De dienst Scholen en de cel Studentenleven faciliteren en ondersteunen de totstandbrenging van nieuwe kinderopvangplaatsen door:

- in samenwerking met de Gemeenschappen en de gemeenschapscommissies bij te houden hoeveel extra plaatsen er in de Brusselse kinderdagverblijven nodig zijn. Met het oog daarop houden ze meerdere segmenten van het aanbod van en de vraag naar opvangplaatsen in het Brussels Gewest tegen het licht (inkomensafhankelijke plaatsen; late uren; deeltijdse plaatsen; specifieke doelgroepen zoals werkzoekenden en eenoudergezinnen).
- een expertisecomité op te richten, dat er onder meer voor moet zorgen dat de vergunningen binnen een vaste en redelijke termijn worden verkregen (zie beleidswerf 1 voor de scholen).

4. De digitalisering van de Brusselse scholen ondersteunen

Digitale tools zijn niet meer weg te denken in onze maatschappij. Je hebt ze nodig om administratieve formaliteiten te vervullen, te zoeken naar werk, een opleiding te kunnen volgen, enz. Brusselaars krijgen al heel vroeg in

hun leven te maken met de digitale kloof. Het toenemende gebruik van digitale hulpmiddelen op school heeft een impact op het dagelijkse leven van de jongeren in het algemeen en op dat van kansarme jongeren in het bijzonder. Om de digitale kloof te dichten, moeten we niet alleen de ongelijke toegang tot technologie bestrijden, maar moeten we ook het gebruik ervan en de vaardigheden die nodig zijn om er duurzaam en zelfstandig mee te leren omgaan, gelijkler toegankelijk maken. Er is dus een belangrijke rol weggelegd voor de school om leerlingen die het moeilijk hebben, toegang te bieden tot de digitale wereld en tegelijk hun leerproces voort te zetten.

In het Brussels Gewest zijn er 880 scholen. Dankzij het project *fiber to the school*, dat in 2014 van start ging, konden bijna alle Brusselse middelbare scholen, maar nog niet allemaal (namelijk zo'n 260) worden aangesloten op een glasvezelverbinding. De lagere scholen kwamen hier niet voor in aanmerking. De aansluiting liep bovendien maar tot "aan de deur" van de school.

Tijdens de coronacrisis was het voor heel veel scholen moeilijk of zelfs onmogelijk geworden om leerlingen met leerproblemen te blijven

ondersteunen, omdat zijzelf maar ook de kinderen en de jongeren in kwestie buiten de smartphone niet beschikten over het geschikte computermateriaal. Daarom heeft de regering extra inspanningen geleverd door:

- noodmaatregelen te nemen op basis van het Brusselse herstel- en herontwikkelingsplan om de gevolgen van de coronacrisis op te vangen (2020-2021): mobiele digitale uitrusting van de scholen (waarbij materiaal wordt uitgeleend aan de leerlingen) en start van het project *Wifi to the school / Mijn school gaat digitaal* om de klassen van ongeveer 80 middelbare scholen met kwetsbare leerlingen (sociaal-economische index) te voorzien van wifi;
- het project *Wifi to the school / Mijn school gaat digitaal* voort te zetten om tegen 2024 alle Brusselse middelbare scholen aan te sluiten; voor scholen die nog niet op het glasvezelnetwerk zijn aangesloten, werd een alternatieve oplossing (COAX) voorgesteld.

Paradigm stuurt het project (via Irisnet) aan over het hele gewest. Paradigm en Irisnet bieden ook technische ondersteuning aan de scholen (follow-up en bijstand gedurende drie jaar na de installatie).

Doelstelling die kadert in een overlegde prioriteit

Initiatiefnemende Minister	Minister-President (COCOF-collegelid bevoegd voor het Onderwijsbeleid) VGC-collegelid bevoegd voor Onderwijs en Kinderopvang
Geassocieerde Ministers	- Brussels Hoofdstedelijk Gewest: - Minister belast met de Promotie van meertaligheid (collegelid VGC bevoegd voor Scholenbouw) - Minister van Werk en Beroepsopleiding, Digitalisering, Plaatselijke Besturen - Minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Verkeersveiligheid ((Voorzitter Collège VGC, belast met Welzijn, Gezondheid, Gezin en Stedelijk beleid - Minister van Leefmilieu - Staatssecretaris voor Gelijke Kansen (Collegelid, belast met Sociale Samenhang en Sportinfrastructuur) - Staatssecretaris van Economische Transitie (Minister-Voorzitter van het College COCOF)

	<p>-Staatssecretaris voor Stedenbouw en Erfgoed (Collegelid VGC, belast met Jeugd en Sport)</p> <p><i>Franse Gemeenschap:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Minister van Onderwijs - Minister van Kinderzaken - Minister van Hoger Onderwijs, Onderwijs voor Sociale Promotie, Jeugdzorg, Jeugd en Sport - Minister van Gelijke kansen, toezicht op WBE en van Infrastructuur en schoolgebouwen <p><i>Vlaamse Gemeenschap :</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Vice-Minister President van Onderwijs en Vorming - Minister van Brusselse zaken en jeugd - Minister van gezin en uitzondering van armoedebestrijding
Partners (die lid zijn van het stuurcomité)	Brupartners, administratie van de VGC, onderwijsadministraties van de Franse Gemeenschap en de Vlaamse Gemeenschap, perspective.brussels (Dienst Scholen, BISA), Bassin EFE, BANSPA, Bruxelles Formation, VDAB Brussel, COCOF, Syntra, academische pool, urban.brussels, Leefmilieu Brussel, Brussel Mobiliteit, de verschillende onderwijsnetten

Vrijgemaakte budgetten en financieringsbronnen

Schoolcontract

Er zijn al 20 schoolcontracten geselecteerd, waarvan 16 in deze legislatuur, voor een totaal investeringsbedrag van bijna 30 miljoen euro (het jaarlijkse budget bedraagt 5 miljoen euro).

Bestrijding van schoolverzuim

Noodmaatregelen coronacrisis: 300.000 euro extra voor het programma voor de preventie van schoolverzuim (PSV) en 1,5 miljoen euro extra voor de gemeentelijke plannen tegen schoolverzuim (gpS), met 1 bijkomende voltijdse equivalent voor elke gemeente (2020-2022).

Bijna 8,5 miljoen euro per jaar (ofwel 25,5 miljoen euro voor drie jaar) voor de gemeenten, de scholen en lokale verenigingen:

- Voor de gemeentelijke plannen tegen schoolverzuim (gpS) 2022-2024 hebben de 19 Brusselse gemeenten in drie jaar tijd samen in totaal 16.944.332 euro aan subsidies gekregen.

- Via het programma voor de preventie van schoolverzuim (PSV) 2021-2024 hebben de lagere en de middelbare scholen van de 19 Brusselse gemeenten in drie jaar tijd voor in totaal 7 miljoen euro steun ontvangen.
- Via het programma ter ondersteuning van activiteiten die erop gericht zijn kinderen en jongeren te begeleiden bij hun scholing en hen burgerzin bij te brengen (PBSB) 2022-2024 hebben de verenigingen in drie jaar tijd voor in totaal 1,5 miljoen euro steun gekregen.

Voor de proefprojecten gericht tot jongeren van 15 tot 21 jaar die beroepsgericht onderwijs volgen of alternierend leren en werken en die zich in een situatie van schoolverzuim bevinden, werd van 2021 tot 2023 1.105.000 euro uitgetrokken.

Kinderopvang

De Brusselse regering draagt via de jaarlijkse dotatie voor de gemeenschapscommissies 6 miljoen euro (80/20) bij tot de financiering van de kinderopvangstructuur. Op basis van de in 2022 uitgeschreven gezamenlijke projectoproep, die

kaderde in het plan voor “de eerste 1000 dagen”, heeft de dienst van de Franse Gemeenschapscommissie die bevoegd is voor infrastructuur, 25,9 miljoen euro aan subsidies toegekend om te zorgen voor 664 extra plaatsen.

Daarnaast financiert het Gewest via zijn tewerkstellingsbeleid ook de toekenning van GECO-banen voor kinderverzorgsters. De banen worden toegewezen, naarmate de kinderopvangplaatsen beschikbaar komen. Het totale budget werd in 2024 opgetrokken tot 17.680.000 euro.

Tot slot financiert het Gewest via de wijkcontracten en met de hulp van het Europees

Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) ook projecten voor de bouw of renovatie van kinderdagverblijven.

Digitalisering van de scholen

Voor de in 2020-2021 genomen noodmaatregelen werd in totaal 3.263.000 euro vrijgemaakt; waarvan een deel bestemd was voor mobiele digitale uitrusting en een deel voor interne connectiviteit (*Wifi to the School*).

Er is in totaal 3.300.000 euro uitgetrokken om het project *Wifi to the School* verder uit te voeren.

Doelstelling 2.5

Een sterk gewestelijk openbaar ambt

Van 2019 tot 2023 wordt heel wat gerealiseerd door talent.brussels, de overheidsinstelling die zich toelegt op het personeelsbeheer en op de ontwikkeling van het Brussels gewestelijk openbaar ambt. In dit onderdeel belichten we de belangrijkste verwezenlijkingen, ingedeeld op basis van tien strategische doelstellingen: het gewest sterker positioneren als aantrekkelijke werkgever, talenten laten ontluiken, tools en diensten ontwikkelen, aansturen op vernieuwing in het openbaar ambt, de managers ondersteunen, de structuur bestendigen, gelijke kansen en diversiteit waarborgen, een bijdrage leveren aan de klimaatverbintenissen en meewerken aan de internationale betrekkingen.

Enkele toonaangevende beleidswerven

1. Het Brussels Gewest positioneren als aantrekkelijke werkgever

Talent.brussels organiseert via het project *MyTalent Recruitment* onder meer interviews op afstand, online testen en gedigitaliseerde casusproeven. De aanwervingsprocedure voor mandaathouders is helemaal vernieuwd. Daarnaast zijn er een nieuwe website en een “ambassadeursplatform” aangemaakt. Er is een algemeen handvest opgesteld, waarin de doorlooptijden en de verbintenissen van de partners zijn bepaald. Tot slot zijn er protocollen met Selor gesloten en kwaliteitsprocessen ingevoerd.

2. Talenten laten ontluiken op gewestelijk niveau en daarbuiten

Talent.brussels heeft via *MyTalent Learning* partnerschappen opgestart, een vernieuwd online leeraanbod ontwikkeld en een aankoopcentrale voor opleidingen in het leven geroepen. Er is een samenwerkingsprotocol met Actiris aangegaan, met name voor het project Brulingua. Er zijn digitale overgangsproeven en een gewestelijk onthaaltraject (onboarding) ingevoerd. Andere

verwezenlijkingen omvatten de Talent Academy, de homepage “voor ambtenaren” op de website en de organisatie van de werktijden.

3. Tools en diensten ontwikkelen voor alle stakeholders

Het juridisch team heeft heel wat belangrijk werk verzet door besluiten, omzendbrieven en reglementen op te stellen en zich te buigen over vragen in verband met de interpretatie van het gewestelijk statuut, het evaluatiebeheer, dienstvrijstellingen, vrijwilligerswerk, uitstel van verlof, langere behandelingstermijnen voor dossiers, de digitalisering van de procedures, de toekenning van premies en het gewestelijke beheer van loopbaanonderbrekingen naar aanleiding van de coronapandemie. Voorts heeft talent.brussels werk gemaakt van de richtlijn over de “klokkenluiders”, besluiten over telewerk en mobiliteit, een sectoraal akkoord voor hogere fiets- en telewerkvergoedingen, de erkenning van het recht op deconnectie, de ontwikkeling van een juridische bibliotheek, de oprichting van aankoopcentrales voor ergonomisch materiaal, transversale gewestelijke opleidingen, de hospitalisatieverzekering, het overzicht van de

HR-processen en -instrumenten voor 13 instellingen via het project *EneRHgy*, een visienota over HR in het kader van het programma *OPTIris*, het Brussels observatorium van de publieke werkgelegenheid (talentAnalytics.brussels), alsook de coördinatie van het maandelijks secretariaat van Sector XV en van de griffie van de kamer van beroep. Talent.brussels zet zich dus voortdurend in om aangepaste instrumenten en diensten ter beschikking te stellen om de efficiëntie te bevorderen, zonder echter te raken aan de onafhankelijkheid van elke entiteit.

4. Innovatieve open expertise op het gebied van ambtenarenzaken ontwikkelen

In het licht van de vierde strategische doelstelling heeft talent.brussels een aantal vooruitstrevende initiatieven op touw gezet om een open en innovatieve expertise binnen de gewestelijke ambtenarij te stimuleren en *GovTech*-tools te integreren. Daarbij draagt iedere gewestelijke overheidsdienst op basis van overleg zijn steentje bij tot de verdere evolutie van het openbaar ambt. Tot de in het oog springende verwezenlijkingen van talent.brussels behoren zijn rol als coördinator en enig aanspreekpunt (SPOC) tijdens de coronacrisis, de uitwerking van richtlijnen in verband met telewerk en hybride werken, de verduidelijking van het juridisch kader voor de digitale procedures, de oprichting van het gewestelijk observatorium van de publieke werkgelegenheid (talentAnalytics.brussels), de vereenvoudiging van het statuut van het gewestpersoneel, het LKW-netwerk (leefkwaliteit op het werk), de opmaak van een competentiewoordenboek met de klemtoon op digitale vaardigheden en de organisatie van de gewestelijke welzijnsdag.

5. Inzetten op ondersteuning van de managers

Er zijn ook trajecten voor het onthaal en de begeleiding van topambtenaren ingevoerd. Er is een netwerk van topmanagers uitgebouwd en er

heeft een seminarie over de evolutie van de beroepen plaatsgevonden.

6. Talent.brussels aansturen en de structuur ervan bestendigen

Talent.brussels wil dat zijn interne organisatie zijn ambities weerspiegelt. Om dat doel te bereiken, hanteert het een vernieuwende aanpak. In plaats van te opteren voor een klassiek top-down organigram, heeft talent.brussels zijn teams gestructureerd met de klemtoon op de verschillende doelgroepen en op basis van een structuur die doet denken aan het Atomium, dat symbool staat voor het gewest. Het atoom is niet alleen een symbool, maar het vertegenwoordigt ook het kleinste deel van een lichaam dat zich met een ander kan verbinden. Daarmee bevestigt talent.brussels structureel zijn wens om zijn krachten, expertise en kennis te bundelen met die van de andere gewestelijke instellingen om samen te werken aan een dynamisch en innovatief gewestelijk openbaar ambt. Op die manier wordt iedereen die deel uitmaakt van de structuur, ertoe aangezet expertise op te bouwen en mee vorm te geven aan de algemene strategie van talent.brussels. De werking van talent.brussels berust op vertrouwen, permanente feedback en verantwoordelijkheidszin. In het oog springende verwezenlijkingen omvatten het strategisch meerjarenplan voor de informatietechnologieën, een geïntegreerde coördinatie met het *Project Management Office* (PMO), een tevredenheidsonderzoek bij de partners en de gedigitaliseerde rapportering van het operationeel programma (POP).

7. Waken over het effect van gelijke kansen en diversiteit

Talent.brussels vindt het uitermate belangrijk om in alles wat het doet, aandacht te schenken aan gelijke kansen om daar ook maximaal op te kunnen inzetten binnen het gewestelijk openbaar ambt. Daarnaast streeft talent.brussels als

coördinator van het gewestelijk diversiteitsbeleid naar een inclusief openbaar ambt, dat de diversiteit van de Brusselse bevolking weerspiegelt. De concrete verwezenlijkingen op dit gebied omvatten de stelselmatige uitvoering van een gelijkkansentest voor iedere nieuwe reglementering, projectoproep en overheidsopdracht, de oprichting van een gewestelijk diversiteitscomité en de samenstelling van een netwerk van diversiteitsmanagers. Daarnaast werden wetteksten aangepast om die principes te versterken. Er zijn ook concrete aanpassingen doorgevoerd. Zo is het examenlokaal uitgerust met aangepaste computers voor blinde personen en toegankelijk gemaakt voor rolstoelgebruikers.

8. Een bijdrage leveren aan de klimaatverbintenissen

Het openbaar ambt is zich bewust van de dringende uitdagingen die gepaard gaan met de klimaatverandering en stelt alles in het werk om daar een passend antwoord op te bieden. Zo heeft talent.brussels initiatieven genomen om telewerk te bevorderen, actieve verplaatsingen aan te moedigen, in de gewestelijke bevoegdheden aandacht te laten uitgaan naar het milieu en de medewerkers ertoe aan te zetten zich milieuvriendelijk te gedragen. De concrete verwezenlijkingen omvatten de volledige digitalisering van documenten die bestemd zijn voor mensen buiten de organisatie, de centralisering van alle werkdocumenten op het intranet dat aangesloten is op SharePoint, de ondertekening van het “Duurzame IT-Handvest”, de deelname aan initiatieven zoals de klimaatmuurschildering, de vernieuwing van de informatietechnologieën, de opmaak van de koolstofbalans en de oprichting van het *Htag Sustainability Lab*. Daarmee toont talent.brussels aan dat het zich effectief inzet om een duurzaam en milieuvriendelijk openbaar ambt te promoten.

9. Een bijdrage leveren aan het internationaal beleid

Talent.brussels heeft concrete bijdragen geleverd aan het beleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op het vlak van internationale betrekkingen, Europese aangelegenheden en ontwikkelingssamenwerking. De verzoeken van Brussels International en het kabinet van de minister van ambtenarenzaken werden efficiënt en op tijd behandeld. De juridische directie is blijven werk maken van de omzetting van de richtlijnen in verband met het openbaar ambt, zodat het volledig zou beantwoorden aan de gewestelijke en internationale normen. Er werd verlof voor mantelzorgers ingevoerd. Daarmee laat talent.brussels zien dat het begaan is met het welzijn van zijn medewerkers. Voorts is de stuurgroep uitgebreid met een medewerkster die zich bezighoudt met Europese en internationale aangelegenheden. Dat moet talent.brussels een sterkere stem geven in de Europese en internationale instanties.

10. Een bijdrage leveren aan het OPTIris-programma

Talent.brussels is de verbintenissen die het in het OPTIris-programma is aangegaan, nagekomen door een manier voor te stellen om zijn werking te optimaliseren en grondig te onderzoeken waarop het zou kunnen besparen. De focus lag daarbij op het personeelsbeheer en het openbaar ambt. Die inspanningen werden tastbaar gemaakt door de contractuele aanwervingen te stroomlijnen en te optimaliseren, waarbij telkens een projectfiche werd bezorgd aan de projectleidster. Andere concrete verwezenlijkingen zijn de invoering van de module *Cornerstone Learning*, de uitwerking van een catalogus met diensten en tools en de definitieve vestiging van talent.brussels in de Iris Tower. Op die manier wil talent.brussels zijn steentje bijdragen om de doelstellingen van het OPTIris-programma te verwezenlijken.

Conclusie

Al die verwezenlijkingen tonen aan hoezeer de Regering en talent.brussels zich inzetten om het

gewestelijk openbaar ambt te versterken door in te spelen op de hedendaagse uitdagingen en te zorgen voor een aantrekkelijke, inclusieve en

duurzame omgeving. Dankzij die inspanningen geeft het vorm aan een dynamisch en innovatief openbaar ambt ten dienste van de Brusselaars.

Doelstelling die kadert in een overlegde prioriteit

Initiatiefnemende Ministers	Minister van Financiën, Begroting, het Openbaar Ambt, de Promotie van Meertaligheid en het Imago van Brussel Minister van Werk en Beroepsopleiding, Digitalisering, Plaatselijke Besturen en Dierenwelzijn
Geassocieerde Ministers	Staatssecretaris voor Gelijke Kansen Minister-President
Partners (die lid zijn van het stuurcomité)	Talent.brussels en Brussel Plaatselijke Besturen

Doelstelling 2.6

Actief samenwerken met de andere gewesten en gemeenschappen

De oprichting van de “hoofdstedelijke gemeenschap van Brussel” werd bekrachtigd bij de zesde staatshervorming en was gekoppeld aan de voorwaarde dat de drie gewesten de nadere regels en het doel van het in de hoofdstedelijke gemeenschap te voeren overleg eerst zouden vastleggen in een samenwerkingsakkoord. Het Brussels Gewest wilde van bij het begin alles op alles zetten om de dialoog met de andere deelstaten aan te gaan om die gemeenschap in de praktijk vorm te laten krijgen. Brussel heeft de andere gewesten nodig, net zoals de twee andere gewesten Brussel nodig hebben. Ieder heeft er dus belang bij dat met het de andere zo goed mogelijk gaat.

De gewesten staan in het licht van die samenwerking onder meer voor de grote uitdaging om de tewerkstelling en de economische activiteit in het hoofdstedelijk gebied samen te ondersteunen en daarnaast ook de mobiliteit in datzelfde gebied te verbeteren. Ze werken vandaag al samen voor meerdere doelstellingen van de Strategie 2030 en dan meer bepaald voor de doelstellingen met betrekking tot de economische ontwikkeling (1.2), werk en opleiding (2.3), de ontwikkeling van strategische gebieden ter ondersteuning van het economische beleid (1.6) en mobiliteit (1.9).

Enkele toonaangevende beleidswerven

Het komt erop aan de economische bedrijvigheid in het hoofdstedelijk gebied te ondersteunen, met als doel kwaliteitsvolle banen voor de Brusselaars te waarborgen en een gunstig ondernemingsklimaat te creëren dat ervoor moet zorgen dat bedrijven blijven en er nieuwe worden opgericht. Daarnaast moet worden voorzien in de nodige opleidingen, zodat de inwoners van het gewest, en dan in het bijzonder de werkzoekenden, de vaardigheden kunnen verwerven die ze op de hoofdstedelijke arbeidsmarkt nodig hebben. Er moet ook worden nagedacht worden over manieren om verplaatsingen van de Brusselaars in en naar het hoofdstedelijk gebied aan te moedigen.

Tevens is er een denkoefening nodig op het vlak van ruimtelijke ordening om de economische en sociale ontwikkeling van welbepaalde zones in de Brusselse regio te bevorderen. Zo maakt de ontwikkeling van gebieden voor economische productieactiviteiten het gewest economisch

aantrekkelijker, wat op zijn beurt bevorderlijk kan zijn voor de samenwerking en uitwisselingen met de andere gewesten en gemeenschappen. Voorts zou de uitbouw van gespecialiseerde hubs, zoals de mediawijk met de naam Mediapark en de op de kenniseconomie gerichte wijk op het voormalige kazerneterrein, voor de gewesten een stimulans kunnen zijn om in bepaalde expertisedomeinen de handen in elkaar te slaan.

De gezamenlijk uitgetekende territoriale ontwikkeling van het strategisch gebied “Bordet - Defensie” rond de vroegere thuisbasis van de NAVO is een concreet voorbeeld van hoe het Brussels Gewest en het Vlaams Gewest (en ook de federale overheid als eigenaar van het terrein van Defensie) constructief samenwerken. Beide gewesten hebben op basis van twee gecoördineerde masterplannen (een richtplan van aanleg en een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan) het voornemen opgevat om tussen het noordoosten van Brussel en de

Noordrand op een evenwichtige manier nieuwe wijken te ontwikkelen met woningen, groene ruimten, kantoren en stedelijke industriegebieden.

Door zich in te zetten voor het behoud en de ontwikkeling van activiteiten in strategische gebieden zoals de Kanaalzone en door logistieke knooppunten zoals het terrein van Schaarbeek-

Vorming te ontwikkelen, treedt het Brussels Hoofdstedelijk Gewest nog sterker naar voor als actieve partner voor territoriale samenwerking.

Helaas is het nog niet gelukt om een samenwerkingsakkoord te sluiten dat de basis moet vormen voor overleg van de hoofdstedelijke gemeenschap over kernthema's zoals economie, werk en mobiliteit ...

Doelstelling die kadert in een overlegde prioriteit

Initiatiefnemende Minister	Minister-President
Geassocieerde Ministers	Minister van Werk en Beroepsopleiding Minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Verkeersveiligheid Staatssecretaris voor Economische Transitie en Wetenschappelijk Onderzoek Staatssecretaris voor Stedenbouw en Erfgoed Minister-Voorzitter van de COCOF Minister-Voorzitter van de VGC
Partners (die lid zijn van het stuurcomité)	Zie Specifieke doelstellingen

Doelstelling 2.7.

Sociale ongelijkheid aanpakken en de toegang tot de gezondheidszorg waarborgen

De regering streeft er met haar geïntegreerd welzijns- en gezondheidsplan naar de omschakeling naar ambulante zorg succesvol te laten zijn, de ziekenhuizen samen te brengen in een netwerk en te voorkomen dat mensen geen gebruik maken van hun sociale rechten. Ze heeft er zich ook toe verbonden om voor iedereen met een verminderde zelfredzaamheid een beschikbaar en toegankelijk diensten- en zorgaanbod te waarborgen, zodat deze mensen zo lang mogelijk een zelfstandig leven kunnen leiden.

Enkele toonaangevende beleidswerven

11. Ervoor zorgen dat de omschakeling naar ambulante zorg en de uitbouw van een netwerk van de ziekenhuizen een succes zijn

In de basistekst van de strategie Go4Brussels 2030 zijn enkele doelstellingen opgenomen in verband met de **uitbouw van een netwerk van de Brusselse ziekenhuizen**. Dat moet zowel de kwaliteit van de zorgverstrekking als de werkomstandigheden ten goede komen. Daarvoor moest eerst een juridisch kader worden uitgewerkt. In 2020 werden twee ordonnanties goedgekeurd die het mogelijk moesten maken om (zowel openbare als private) ziekenhuizen op een of andere manier te verenigen in een netwerk of te groeperen. Beide teksten zijn in 2021 van kracht geworden. Ook kreeg de federale regering het verzoek een budget vrij te maken om de coördinatie van de uitbouw van dat netwerk te ondersteunen. Zij stelde daarvoor in 2021 en in 2022 7 miljoen euro ter beschikking. De steun werd in 2023 helaas niet verlengd.

De uitbouw van het netwerk ging in 2021 voort. Door de coronacrisis verliep dat proces echter trager dan gepland. Het eerste netwerk “H.Uni” (bestaande uit de Europa Ziekenhuizen, de Cliniques universitaires Saint-Luc, de Kliniek Sint-

Jan en de Clinique Saint-Pierre d’Ottignies) kon in september 2021 (met terugwerkende kracht tot 1 januari 2020) worden erkend.

De overige Brusselse ziekenhuizen besloten zich in 2021 te verenigen in één netwerk (vandaag het grootste netwerk van het land) met de naam “Chorus”. Binnen dat netwerk hebben het universitair ziekenhuis Erasmus (ULB) en de openbare ziekenhuizen van de stad Brussel zich gegroepeerd onder de noemer GHUB/GUZB. Die twee strategische beslissingen bleken echter ingewikkelder te zijn dan gedacht, waardoor de erkenningsprocedure vertraging opliep.

De GHUB/GUZB kreeg uiteindelijk in maart 2022 een voorlopige erkenning. Het Chorus-netwerk werd eind dat jaar erkend, met terugwerkende kracht tot 1 januari 2020, zoals de federale wetgeving dat voorschrijft.

Onze Brusselse ziekenhuizen zijn dus klaar om in een netwerkstructuur te functioneren, net nu de federale regering een eerste koninklijk besluit met een beschrijving van de zorgopdrachten die binnen zo’n netwerk onder elkaar moeten worden verdeeld, heeft bekendgemaakt. Doordat de federale overheid haar financieringsregels niet afstemt op deze nieuwe realiteit, lijken de ziekenhuizen echter niet geneigd om binnen hun netwerk actief samen te werken.

Zoals in de algemene beleidsverklaring voor de legislatuur 2019-2024 was aangekondigd en later bij de goedkeuring van het geïntegreerd welzijns- en gezondheidsplan in juli 2022 werd bevestigd, keurde het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie in mei 2023 een besluit goed over de **toegankelijkheids- en kwaliteitsnormen voor de ziekenhuizen** (die onder meer betrekking hadden op de continuïteit tussen het ziekenhuis en de ambulante zorg). De verschillende onderdelen van dat besluit zullen tussen januari 2024 en maart 2025 geleidelijk in werking treden, zodat de kosten die met de soms noodgedwongen organisatorische wijzigingen gepaard zullen gaan, gespreid kunnen worden.

In 2022 werd begonnen met de opmaak van een ontwerpbesluit dat uitvoering moet geven aan de ontwerpordonnantie over de **financiering van de ziekenhuisinfrastructuur** (A1-A3 van het budget van financiële middelen van de ziekenhuizen), die in juli 2021 was goedgekeurd. In juli 2023 vonden een tweede lezing van de ontwerpordonnantie en een eerste lezing van het ontwerpbesluit plaats. Begin 2024 zullen beide teksten hun volledige traject doorlopen hebben. Dan moet het parlement de ontwerpordonnantie goedkeuren en volgt nog een derde en laatste lezing van het ontwerpbesluit.

Vervolgens dient de nieuwe regelgeving te worden geïmplementeerd, met onder meer de vaststelling van een nieuwe bouwkalender.

De **de-institutionalisering en de versterking van het ambulante aanbod** (met het oog op de omschakeling naar ambulante zorg) zetten zich door, al heeft dit proces door de opeenvolgende crisissen wel wat vertraging opgelopen. Dat gebeurt door mobiele teams voor geestelijke gezondheidszorg uit te bouwen, nieuwe wijkgezondheidscentra te erkennen en de thuishulpdiensten te versterken.

Daarnaast moet de hervorming van de eerstelijnsbijstand en -zorg, die in de zomer van 2022 werd goedgekeurd, het mogelijk maken om

de sector te hertekenen. In 2023 werd daarvoor 7,5 miljoen euro uitgetrokken en in 2024 zal er 10 miljoen euro structureel in worden geïnvesteerd. Die middelen worden gebruikt om meer lokale welzijns- en gezondheidscontracten te kunnen sluiten, maar ook om eerstelijns verpleegkundigen, preventiewerkers en buurtactierelais, een initiatief van de Federatie van de Maatschappelijke Diensten, te financieren. Bij dat alles staan een territoriale logica en het principe van proportioneel universalisme centraal. We komen daar verder nog op terug.

Tot slot worden in 2024 bijkomende ondersteunende middelen (7,5 miljoen euro) voor de ambulante zorgsector (zoals omschreven in het decreet van 2009 over het aanbod van ambulante diensten) vrijgemaakt. De hervorming van de ambulante zorg strekt ertoe de diensten in deze sector, die overbevroegd zijn, te versterken en ze ertoe aan te zetten nauwer samen te werken aan de ontwikkeling van een geïntegreerd welzijns- en gezondheidszorgaanbod. Een van de nieuwigheden zijn de “geïntegreerde welzijns- en gezondheidscentra”, die zowel inzetten op welzijnszorg als op gezondheidszorg. De aanloop naar die hervorming verliep in grote lijnen als volgt:

- In de zomer van 2022 werden de sectoren (federaties en vertegenwoordigers van de werknemers) op de hoogte gebracht en kregen ze een uitnodiging om deel te nemen aan overlegvergaderingen met de administratie van de Franse Gemeenschappelijke Commissie en het kabinet
- In het najaar van 2022 werden de structurerende principes voorgesteld aan de sectoren (federaties en werknemers) met de bedoeling om ze op basis van samen uitgewerkte maatregelen in de praktijk te brengen. Die principes omvatten een evenredig universalisme, een territoriale benadering, verantwoordelijkheid van de bevolking, een overkoepelende logica (de intersectionaliteit versterken) en een sectorale logica (het aanbod van ambulante diensten versterken op basis

van een analyse van de territoriale behoeften). Ze werden vervolgens voorgelegd aan verschillende afdelingen van de adviesraad, die allemaal een gunstig advies hebben uitgebracht.

Het ontwerpdecreet, dat met terugwerkende kracht tot 1 januari 2024 in werking zou treden, ligt nu ter goedkeuring voor in het parlement.

Het is de bedoeling om de nieuwe werkwijzen in de volgende legislatuur verder te operationaliseren. In het geïntegreerd welzijns- en gezondheidsplan zijn de pijlers daarvan vastgelegd.

Tot slot zijn de subsidies voor de eerstelijns vroedvrouwen opgetrokken van 60.000 euro in 2022 tot 410.000 euro in 2023 om deze dienstverlening aan de bevolking aanzienlijk te versterken, maar ook om hen nauwer te verbinden aan de ziekenhuizen en een volwaardige transmurale perinatale begeleiding te bevorderen.

12. De zelfredzaamheidsgarantie implementeren

De regering heeft er zich in de algemene beleidsverklaring voor de legislatuur 2019-2024 toe verbonden om voor iedereen met een verminderde zelfredzaamheid een beschikbaar en toegankelijk diensten- en zorgaanbod te waarborgen, zodat deze mensen zo lang mogelijk een zelfstandig leven kunnen leiden.

In de strategie Go4Brussels 2030 is bepaald dat bij het implementeren van de zelfredzaamheidsgarantie ook aandacht moet uitgaan naar het aspect tewerkstelling (opleiding, vlotte doorstroming tussen de sectoren, creëren van nieuwe erkende banen, enz.).

Dit zijn de voornaamste beleidswerven om de zelfredzaamheidsgarantie te stimuleren:

Het **urenquotum voor thuiszorg** (COCOF en GGC) is sinds het begin van deze legislatuur met meer dan 8% verhoogd. Dat is een toename van een

nooit eerder geziene omvang. Dat effent het pad voor bijkomende aanwervingen, maar zet de arbeidsmarkt in deze sector vooralsnog niet onder druk. Het is echter belangrijk om in de toekomst, zoals ook in de overeenstemmende beleidswerf van de strategie Go4 Brussels 2030 is voorgesteld, na te denken over de opleiding en de aanwerving van extra gezinshulpen. Met het oog daarop zal het eventueel nodig zijn om tewerkstellings- en opleidingsinitiatieven te nemen of hulp te bieden om zorgkundigen in rusthuizen om te scholen tot thuishulpen. Dat zal waarschijnlijk ook gepaard moeten gaan met een (zowel financiële als symbolische) herwaardering van de beroepen in de thuiszorg, waar het non-profitakkoord trouwens toe bijdraagt.

Het blijft vandaag hoe dan ook vooral de betrachting om de **tarieven** van de entiteiten verder te harmoniseren en de diensten toegankelijker te maken door de gepresteerde uren beter te financieren. Dat is het pad dat we zijn ingeslagen. Daarom beslisten de instanties van Iriscare in 2023 om 1,5 miljoen euro uit de groeinorm structureel aan die doelstelling te besteden, nadat ze daar in 2022 al 675.000 euro in hadden geïnvesteerd. De harmonisering zal nog verdere inspanningen vergen en vermoedelijk ook het thuiszorgsysteem van de VGC moeten omvatten om een zo groot mogelijke samenhang te bereiken.

Naast de versterking van de thuiszorg hebben we in 2022 ook nog enkele andere beleidsmaatregelen genomen om de **zelfredzaamheidsgarantie** in de praktijk te brengen. We hebben de financiering van de dagverzorgingscentra met meer dan 200.000 euro verhoogd. In 2023 hebben we middelen vrijgemaakt voor de oprichting van een dagcentrum (110.000 euro), de bouw van sociale serviceflats (een investering van 2 miljoen euro), een uitbreiding van het aantal plaatsen voor kortverblijf (voor bijna 500.000 euro) en extra ondersteuning van de buurthulpnetwerken voor ouderen (opgetrokken tot bijna 500.000 euro). Al die grootschalige initiatieven en projecten zorgen

er mee voor dat ouderen kunnen kiezen op welke manier ze zich willen laten begeleiden, waarbij afgestapt wordt van het idee dat het rusthuis de enige mogelijkheid zou zijn.

Aangezien de zelfredzaamheidsgarantie tot slot ook het idee behelst dat het rusthuis nog altijd wel een mogelijkheid is, moest de manier waarop die sector evolueert, grondig worden herbekeken. Na bijna twee jaar overleg zit de **hervorming** nu in de laatste fase:

- Op 1 januari 2023 is de nieuwe rusthuisordonnantie in werking getreden.
- Op 1 januari 2023 zijn bij Iriscare nieuwe inspecteurs die de kwaliteit van de werking van de rusthuizen moeten controleren, aan de slag gegaan. De nadere regels in verband met de controle en de begeleiding worden grondig tegen het licht gehouden om de werking van de instellingen te helpen verbeteren.
- In 2023 heeft het Verenigd College een besluit over de invoering van (voornamelijk financiële) sancties voor instellingen die zich niet aan de normen houden, goedgekeurd en in werking laten treden.
- In 2023 heeft het Verenigd College ook een besluit over nieuwe omkaderingsnormen, met meer personeel voor de bewoners en dan vooral medewerkers die bijdragen aan de dynamiek van het gemeenschapsleven, goedgekeurd en in werking laten treden.
- Op 18 januari 2024 hechtte het Verenigd College in derde en laatste lezing haar goedkeuring aan het besluit over de vaststelling van nieuwe gemoderniseerde erkenningsnormen die toegespitst zijn op de kwaliteit van het gemeenschapsleven in de rusthuizen.

In 2024 komt het erop aan de verschillende onderdelen van de hervorming uit te voeren en de instellingen bij al die veranderingen te begeleiden. Dat zal van zeer nabij worden opgevolgd.

Deze hervormingen, waarover binnen de instanties van Iriscare overleg is gepleegd, houden

uiteeraard rekening met de aanbevelingen van de bijzondere Covid-commissie.

13. Voorkomen dat mensen geen gebruik maken van hun sociale rechten

In de basistekst van de strategie Go4Brussels 2030 wordt beklemtoond dat terugkerende en transversale problemen aan de grondslag liggen van het feit waarom sommige mensen geen toegang hebben tot hun rechten. Het doel is om die rechten voortaan automatisch toe te kennen.

Dat is uiteraard geen eenvoudige opgave en daarom pakken we dat stap voor stap aan.

Om op dat vlak vooruitgang te kunnen boeken, ging tijdens het overleg over de opmaak van het geïntegreerd welzijns- en gezondheidsplan ook aandacht uit naar de “niet-opname van rechten”.

In 2023 hebben we 2,6 miljoen euro steun uitgetrokken voor twee initiatieven die daarop inspelen, met name de **buurtactierelais** (BAR) en de **Bureaux de recherches et d’investigation sur les communs** (Bri-Co). Deze initiatieven worden uitgevoerd in microgebieden in wijken en zijn bedoeld om mensen tegemoet te treden in hun eigen omgeving en er samen met hen voor te zorgen dat ze aanspraak maken op hun rechten, met hen te werken aan een beter gemeenschapsleven, enz.

Een soortgelijke denkoefening is gevoerd voor de **tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden**, waarvan Iriscare op 1 januari 2021 het operationele beheer heeft overgenomen. De Verenigde Vergadering had de ontwerponnantie die de overname van dat beheer regelt en de uitbreiding van het toepassingsgebied ervan zonder nationaliteitscriterium al in november 2020 goedgekeurd.

De **automatische toekenning van rechten** zal het gespreksthema vormen van een bijeenkomst van de interministeriële conferentie maatschappelijke integratie, wonen en grootstedenbeleid.

Het **hervormde decreet over ambulante zorg** voorziet in een versterking van de diensten die zich dagelijks inzetten om te voorkomen dat mensen geen gebruik maken van hun rechten, met name de centra voor globale sociale actie en de schuldbemiddelingsdiensten. De door de GGC en de COCOF gefinancierde diensten doen hun uiterste best om zo toegankelijk mogelijk te blijven en begeleiden dus steeds meer mensen die op hen een beroep doen, bij het vervullen van bepaalde administratieve formaliteiten. Daarom hebben we vanuit de COCOF en de GGC de centra voor bijstand aan personen en de centra voor globale sociale actie versterkt:

- 1.000.000 euro voor de diensten van de centra voor bijstand aan personen (+ 33% voor de sector);
- 1.125.000 euro voor de 13 diensten van de centra voor globale sociale actie.

Voorts werd het sociale noodnummer bestendigd. Dankzij de jaarlijkse financiering van 305.000 euro kunnen burgers die sociale hulp nodig hebben, worden doorverwezen naar de juiste diensten, waardoor ze gemakkelijker hun rechten kunnen uitoefenen. In 2024 zullen we het nummer een ruimere invulling geven door er een gratis nummer voor oproepen in verband met welzijn en gezondheid van te maken.

De website **social.brussels** werd grondig aangepast om hem toegankelijker en printvriendelijker te maken.

Voorts vervullen tien **gezondheidsadviseurs** bij de verschillende ziekenfondsen op een gecoördineerde manier preventieopdrachten. Zij informeren de burgers met wie ze contact opnemen, onder meer over hun rechten. Dat project, dat tijdens de coronapandemie werd opgestart, is nu permanent gemaakt.

Tot slot werd bijzondere steun uitgetrokken voor de initiatieven waarmee OCMW's willen **voorkomen dat mensen hun rechten niet benutten**. Die steun werd in 2022 en 2023 naar aanleiding van de corona- en de energiecrisis uitzonderlijk opgetrokken tot 28 miljoen euro:

- Daarvan was 8 miljoen euro bestemd voor de projecten van OCMW's om mensen hun rechten te doen opnemen.
- De overige 20 miljoen euro werd gebruikt om de stijgende energiefactuur van de gezinnen te helpen betalen, maar ook om de schuldbemiddelingsdiensten en de sociale diensten te helpen om die mensen aanspraak te laten maken op hun rechten.

De sociale projecten om de niet-gebruikmaking van rechten tegen te gaan zullen in 2024 op dezelfde wijze als in 2023 worden voortgezet.

14. Een programmering voor het welzijns- en gezondheidsbeleid implementeren

In de algemene beleidsverklaring voor de legislatuur 2019-2024 staat dat de regering een dubbele omslag in het welzijns- en gezondheidsbeleid wil maken: een sociale omslag om de sociale ongelijkheid te verminderen en een organisatorische omslag om de zorgverstrekking en het welzijnsbeleid beter te organiseren met garanties voor de toegankelijkheid, de kwaliteit en de duurzaamheid van de zorg.

Om die dubbele omslag te bewerkstelligen, is in het geïntegreerd welzijns- en gezondheidsplan van de GGC en de COCOF een alomvattende programmering voor het welzijns- en gezondheidsbeleid vastgelegd. Dat plan, dat de regering in juli 2022 goedkeurde, dient als kompas om richting te geven aan een geïntegreerd en samenhangend welzijns- en gezondheidsbeleid voor het hele gewest.

De tenuitvoerbrengring van dat plan is formeel geregeld in een gezamenlijk decreet en ordonnantie en zal eveneens worden afgestemd op het nieuwe decreet van de Franse Gemeenschapscommissie over ambulante zorg en op het gezamenlijk decreet en ordonnantie over ambulante en eerstelijnszorg. De goedkeuring van die teksten zit in de laatste rechte lijn.

De nieuwe regels herschikken het welzijns- en gezondheidsbeleid op basis van een territoriale

benadering (zones en wijkengroepen). Het is de bedoeling om de regelgeving te betrekken op alle diensten die in het gewest gevestigd zijn, en dus niet alleen op degene die onder het toezicht van de twee gemeenschapscommissies staan.

Tot slot zijn in 2023 acht nieuwe lokale welzijns- en gezondheidscontracten gesloten. Zij komen bovenop de eerste negen contracten, die al dateren van 2020. We hebben 1,4 van de 10 miljoen euro die we in 2023 voor de hervorming van de eerstelijnszorg hebben vrijgemaakt, daarin geïnvesteerd. In 2024 zal er meer dan 5,1 miljoen euro besteed zijn aan de lokale welzijns- en gezondheidscontracten. Voorts lopen initiatieven die tijdens de pandemie werden opgestart, zoals de hierboven vermelde buurtactierelais en de Bri-Co, vandaag nog steeds door.

Al die initiatieven maken deel uit van een geïntegreerd en territoriaal georganiseerd ecosysteem.

15. Toekomstvooruitzichten

Het geïntegreerd welzijns- en gezondheidsplan stelt op basis van een onderbouwde diagnose de centrale actiepijlers met de daaraan gekoppelde doelstellingen vast. Dat stappenplan moet de komende jaren dienst doen als kompas en een stabiel, maar tegelijk ook evoluerend referentiekader bieden voor de gestructureerde uitrol het Brusselse welzijns- en gezondheidsbeleid.

Doelstelling als gedeelde prioriteit

Initiatiefnemende Ministers	Ministers van Gezondheid en Welzijn
Geassocieerde Minister(s)	
Partners (die lid zijn van het stuurcomité)	Brupartners, Iriscare, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn

Doelstelling 2.8.

Bijdragen aan het Europees beleid inzake economie, werk en inclusie

De Europese Unie (EU) biedt aanzienlijke ondersteuning voor het beleid dat in het Brussels Gewest wordt gevoerd, in het bijzonder op het vlak van economie, werkgelegenheid en inclusie. Het Gewest ontvangt steun van meerdere fondsen en draagt op een gecoördineerde wijze bij tot de uitvoering hiervan, waarbij ervoor gezorgd wordt dat de samenhang bewaard wordt en dat er aansluiting is met de GO4Brussels-strategie, voor een optimale benutting van de middelen. Allereerst is er het cohesiebeleid van de EU en haar structuurfondsen, in het bijzonder het EFRO en ESF+, die medegefinancierd en mede beheerd worden door de regio's. De voorbije jaren zijn er nieuwe Europese instrumenten ingevoerd om Lidstaten en regio's te ondersteunen, zoals het herstelplan NextGenerationEU van de EU, dat tot doel heeft de economische en sociale gevolgen van de Covid-19-pandemie te verlichten.

Enkele toonaangevende beleidswerven

1. Cohesiebeleid: programma's 2021-2027

Het cohesiebeleid van de EU draagt bij aan de versterking van de economische, sociale en territoriale cohesie van de Europese Unie. Het is erop gericht onevenwichten tussen landen en regio's recht te trekken. Het geeft concreet uitdrukking aan de beleidsprioriteiten van de Unie, in het bijzonder de milieu- en digitale transitie, en ondersteunt in bredere zin de doelstellingen van de EU op het vlak van onderwijs, werkgelegenheid, energie, leefmilieu, interne markt, onderzoek en innovatie enz.

Om deze doelstellingen te verwezenlijken en tegemoet te komen aan de uiteenlopende ontwikkelingsbehoeften van alle EU-regio's, is voor het cohesiebeleid in de periode 2021-2027 392 miljard euro - bijna een derde van de totale EU-begroting - uitgetrokken. Voor de periode 2021-2027 kreeg het cohesiebeleid van de EU 5 grote doelstellingen aangemeten:

1. Een concurrentiëler en slimmer Europa
2. Een groenere, koolstofarme transitie naar een koolstofvrije economie.

3. Een sterker geconnecteerd Europa door een verbeterde mobiliteit
4. Een Europa dat socialer en inclusiever is
5. Een Europa dat dichterbij zijn burgers staat door in te zetten op een duurzame en geïntegreerde ontwikkeling van alle soorten territoria.

In totaal zal België in de periode 2021-2027 bijna 3 miljard euro aan middelen uit het cohesiebeleid ontvangen, waaronder meer dan 400 miljoen euro voor het Brussels Gewest, om zijn groene en digitale transitie te versnellen en de ontwikkeling van een concurrentiële, innovatieve en inclusieve economie te ondersteunen. Deze middelen worden voornamelijk toegewezen via het EFRO-programma van het Gewest en de ESF-programma's die actief zijn op het Brussels grondgebied.

1.1 Het Brussels EFRO-programma

Met een totale begroting van ruim 300 miljoen euro, waarvan 121 miljoen euro aan EFRO-middelen is het EFRO-programma 2021-27 van

het Brussels Gewest betrokken bij de volgende actiegebieden ter ondersteuning van de prioriteiten van de Brusselse Regering en meerdere doelstellingen van de Go4Brussels-strategie:

- Innovatie, digitalisering en concurrentievermogen van ondernemingen voor de gewestelijke ontwikkeling (41%):
 - o door de onderzoeks- en innovatiecapaciteit en de invoering van geavanceerde technologieën te versterken;
 - o door ten volle gebruik te maken van de voordelen van digitalisering voor burgers, ondernemingen en overheden;
 - o door de groei en de concurrentiekracht van KMO's te versterken;
- Investerings in het leefmilieu ten voordele van bewoners en gewestelijke ontwikkeling (45%):
 - o door maatregelen voor energie-efficiëntie te bevorderen;
 - o door de transitie naar een circulaire economie te bevorderen;
 - o door de biodiversiteit te verbeteren, de groene infrastructuur in een stedelijke omgeving te versterken en vervuiling te verminderen;
- investeringen in onderdak voor specifieke groepen (5%) door de sociaaleconomische integratie van gemarginaliseerde gemeenschappen, onderdanen van derde landen, waaronder migranten, en kansarme groepen te bevorderen met geïntegreerde maatregelen, met name in huisvesting en sociale diensten;
- steun aan het beleid om de stedelijke ontwikkelingsdynamieken uit te rusten (9%) door maatregelen te nemen ter bevordering van een geïntegreerde sociale, economische en ecologische ontwikkeling, cultureel erfgoed en veiligheid in stedelijke gebieden.

Aan elke specifieke doelstelling zijn meerdere acties verbonden waarvoor thematische projectoproepen zijn uitgeschreven in 2023 en 2024.

Meer informatie over dit programma en over de Programma's voor Europese Territoriale Samenwerking (INTERREG en URBACT) ondersteund door het EFRO, zie www.feder.brussels.

1.2 Het ESF+ programma Tewerkstelling van het Brussels Gewest

Als tweede pijler van het cohesiebeleid draagt het ESF+ specifiek bij aan een socialer en inclusiever Europa door de uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten. Het doel hiervan is de lidstaten te helpen om tot hoge niveaus van werkgelegenheid te komen, een rechtvaardige sociale bescherming tot stand te brengen en een geschoolde en veerkrachtige beroepsbevolking te verkrijgen die voorbereid is op de toekomstige arbeidswereld. Via het ESF+ vinden zo de ambities van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zoals beschreven in de GO4 Brussels Strategie en in het bijzonder in de doelstellingen 2.1 tot 2.3 ondersteuning.

Het ESF+ programma voor tewerkstelling 2021-2027 van het Brussels Gewest, ten uitvoer gebracht door Actiris, heeft 4 prioriteiten:

1. Werkloze werkzoekenden die ver van de arbeidsmarkt af staan, aan een betrekking van goede kwaliteit helpen;
2. De toegang tot werk verbeteren voor jongeren tussen 15 en 29 jaar;
3. Sociale innovatie ondersteunen
4. Actieve inclusie bevorderen door gunstige voorwaarden te scheppen om de barrières voor het vinden van werk weg te nemen voor mensen die een risico op uitsluiting lopen

Voor meer informatie, cfr. www.actiris.brussels/nl/burgers/esf/

1.3 De overige FSE+ programma's

Andere ESF+ programma's zijn actief op het Brusselse grondgebied en ontvangen daarvoor een deel van de Europese fondsen voor het Gewest. Het eerste is het ESF+-programma "Wallonië-Brussel", dat de Federatie Wallonië-Brussel en het Waals en het Brussels Gewest gemeen hebben (bevoegdheid COCOF) en dat zich richt op de invoering van maatregelen die het mogelijk maken om in de aanloop naar activerings- en socioprofessionele inschakelingsmaatregelen voor jongeren ingeschreven bij Actiris, jongeren te bereiken die niet als werkzoekende ingeschreven staan bij Actiris en jongeren die geen onderwijs of opleiding volgen (NEETS).

Het ESF+-programma van Vlaanderen is ook actief in het Brussels Gewest, met name op het gebied van permanente vorming en sociale inclusie.

Tot slot vermelden we het voedselhulp-programma FEAD, dat ook wordt gesteund door het ESF+. Net als de andere gewesten steunt het Brussels Gewest het door de federale overheid beheerde FEAD-programma voor 4% van zijn ESF+-omslag (11,4 miljoen euro, de 10% federale cofinanciering niet inbegrepen), waaraan in 2021-22 nog een bijkomende steun van 8 miljoen euro moet worden toegevoegd via het REACT-EU-instrument (zie hieronder).

2. Het NextGenerationEU Plan en de Faciliteit voor Herstel en Veerkracht (RRF)

In 2020 riep de EU het NextGenerationEU plan in het leven, een gecoördineerd en ongeëvenaard antwoord van de Gemeenschap op de uitdagingen van de gezondheids crisis veroorzaakt door COVID-19 en de economische en sociale gevolgen ervan. De Faciliteit voor Herstel en Veerkracht (RRF), die over een omslag van in totaal 723,8 miljard euro beschikt, waarvan 385 miljard euro in de vorm van subsidies en de rest in de vorm van leningen, is het voornaamste financieel

instrument van dit plan, dat een nooit eerder geziene investeringscapaciteit creëert die rechtstreeks door de EU wordt gefinancierd. België heeft onder deze faciliteit 4,5 miljard euro toegewezen gekregen, na een neerwaartse bijstelling (-24%) door de EU in 2022 wegens wijzigingen in het Belgisch BBP.

In 2022 werd het REPowerEU-initiatief toegevoegd aan de RRF om maatregelen te financieren die de veerkracht, de veiligheid en de duurzaamheid van het energiesysteem van de EU moeten verhogen als reactie op de Russische inval in Oekraïne. België ontvangt uit dit initiatief nog eens 282 miljoen euro aan subsidies.

Deze twee instrumenten worden ten uitvoer gebracht op het niveau van de lidstaten in een Nationaal Plan voor Herstel en Veerkracht (NPHV). Het Belgische NPHV, dat in 2021 werd goedgekeurd en in 2023 herzien, ondersteunt tot in 2026 de uitvoering van prioritaire investeringsmaatregelen en hervormingen die België heeft voorgesteld om sterker uit de COVID-19-pandemie te komen.

Dit plan is gestructureerd rond 6 grote strategische assen die volledig aansluiten bij de strategische visie van de Brusselse Regering: (i) klimaat, duurzaamheid en innovatie, (ii) digitale transformatie, (iii) mobiliteit, (iv) sociaal en samenleven, (v) economie van de toekomst en (vi) productiviteit en overheidsfinanciën.

Het Brussels Gewest is een volwaardige partner in dit Plan, dat gezamenlijk wordt opgesteld en uitgevoerd door de federale Regering en alle deelstaten. Het heeft er een reeks investeringen in ambitieuze projecten in opgenomen, gericht op een verhoogde energierenovatie van 1.400 sociale woningen en openbare gebouwen, meer efficiëntie en digitalisering van bepaalde openbare diensten, de uitrusting van Brusselse scholen met de nodige IT-infrastructuur middels de installatie van krachtigere Wi-Fi-punten en de terbeschikkingstelling van materiaal (pc's, tablets enz.) en de ontwikkeling

van het universitair onderzoeksinstituut FARI, dat zich toelegt op vraagstukken van algemeen belang op het vlak van artificiële intelligentie, gegevens en robotica.

Het NPHV ondersteunt ook een heroplevingsstrategie voor de arbeidsmarkt en de invoering van de Strategie rond scholing en werk (cfr. doelstellingen 2.1 en 2.2) waarmee de competenties die nodig zijn voor de beroepen van morgen worden geïdentificeerd en opleidingssystemen worden ontwikkeld waarlangs de Brusselaars deze nieuwe competenties kunnen verwerven.

Op het vlak van mobiliteit beogen de Brusselse maatregelen in het NPHV groenere mobiliteitsopties met steun voor de aanleg van 13,5 km fietspaden (wat bijdraagt aan de actie Good Network in Doelstelling 11.9) en de ontwikkeling van een nieuwe SmartMove-app (zie Doelstelling 1.7), die toegang biedt tot het totaalaanbod van vervoersmogelijkheden in het Brussels gewest.

De hervormingen die het Gewest in het kader van dit Plan heeft doorgevoerd, omvatten uitgavenanalyses (spending reviews), de gewestelijke economische transitiestrategie (*Shifting Economy*, cfr. Doelstelling 1.1) en een verbeterd systeem van energiesubsidies, alsook wijzigingen in de regelgeving voor het plaatsen van oplaadpunten voor elektrische voertuigen.

Het NextGenerationEU-plan bood ook uitzonderlijke bijkomende steun voor programma's van het cohesiebeleid (cfr. punt 1) voor de periode 2014-2020 (verlengd tot 2023). Dankzij dit REACT-EU-initiatief (50,8 miljard euro) konden de EFRO- en ESF-programma's die in Brussel actief zijn, versterkt worden voor het actief zoeken naar werk en de heropstart van de sector van het zakentoeerisme.

3. De Brexit Adjustment Reserve (BAR)

De Brexit Adjustment Reserve (BAR) is een fonds van 5,4 miljard euro dat bedoeld is om de Lidstaten, regio's en sectoren te ondersteunen

die het hardst getroffen zijn door de terugtrekking van het VK uit de EU tussen 2021 en 2023.

Het Brussels Gewest, dat 31,7 miljoen euro uit het fonds ontvangt (d.w.z. 10% van de omslag die aan België is toegewezen), heeft een BAR-actieplan goedgekeurd, aangestuurd door Brussels International, dat voorziet in 5 soorten acties:

- steun voor tewerkstelling en opleiding via Actiris door de mobiliteit van Brusselse werkzoekenden en stagiairs naar het Verenigd Koninkrijk of EU-lidstaten te ondersteunen om ervaring op te doen of de eigen vaardigheden te ontwikkelen;
- de invoering van steun voor Brusselse ondernemingen die uitzonderlijke kosten moesten maken als gevolg van de Brexit, via Brussel Economie Werkgelegenheid (BEW);
- steun voor Brusselse ondernemingen in de economische sectoren die het hardst door de Brexit zijn getroffen, door hub.brussels, met name via workshops, communicatiecampagnes, de oprichting van een "Brexit Helpdesk" in Londen en maatregelen om de certificering en vergunning voor de verscheping van producten van en naar het Verenigd Koninkrijk te vergemakkelijken;
- Een bewustmakings- en begeleidingscampagne gericht op Britse expats, opgezet door het Commissariaat voor Europa en Internationale Organisaties (CEIO);
- steun voor de sector van het zakentoeerisme, die door de Brexit is getroffen en voor de opvang en de begeleiding van internationale verenigingen in Brussel, verzorgd door visit.brussels.

In totaal kreeg dit actieplan 10,7 miljoen euro steun, terwijl de resterende bedragen (21 miljoen euro) toegewezen zijn aan Brusselse investeringen die gedaan zijn onder het REPowerEU-instrument (cfr. hierboven met betrekking tot het NPHV).

Voor meer informatie, <https://efro.brussels/bar-nl/>

Doelstelling die kadert in een overlegde prioriteit

Initiatiefnemende Ministers	Minister-President Minister van Werk en Beroepsopleiding Staatssecretaris voor Internationale Betrekkingen
Geassocieerde Ministers	De voltallige Regering, het Verenigd College en de Colleges van de COCOF en de VGC.
Partners (lid zijn van het stuurcomité)	Brussels International, BISA / Perspective.brussels, EFRO-cel, betrokken besturen en ION's

Vrijgemaakte budgetten en financieringsbronnen

Cohesiebeleid : Europese structuur- en investeringsfondsen (miljoen €)

	EU-fonds	Cofinanciering van het Brussels Gewest of andere bronnen	TOTAL
EFRO-programma van het Brussels Gewest	121,3	181,9	303,2
ESF+-programma Werkgelegenheid van het Brussels Gewest	53,3	79,9	133,2
Bijdrage aan andere ESF+ programma's die actief zijn in het Brussels Gewest (Wallonië-Brussel et Vlaams Gemeenschap)	219,7	329,5	549,2
Voedselhulpprogramma (FEAD) :	11,4	1,3	12,6
TOTAAL	405,7	592,6	998,2

+ REACT-EU (2021-22) : toevoeging van 29,7 miljoenen aan de 2014-20 programma's

Plan voor herstel en veerkracht (PHV) : 341,3 miljoen + 20 miljoen lening

- Faciliteit voor Herstel en Veerkracht (RRF) : 301,6 miljoen
- REPowerEU : 39,7 miljoen € + 20 miljoen lening

Brexit Adjustment Reserve (BAR) : 10,7 miljoen €

Evaluatie van de overlegmethode van de gedeelde prioriteiten door het BISA

Het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (BISA) evalueerde in 2022 en 2023 de methode van de gedeelde prioriteiten, een innovatieve manier van sociaal overleg.

Op basis van veldonderzoek kwam het tot de volgende vijf bevindingen:

(1) De **coördinerende rol die het secretariaat van Brupartners** vervult ten aanzien van zijn leden, is essentieel voor de goede uitvoering van de sociale overlegprocedures en de bijdragen van de sociale partners voor de leden van de regering.

(2) De **planning van de jaarlijkse sociale toppen**, waarop de jaarlijkse prioriteiten voor iedere doelstelling worden bepaald, moet zoveel mogelijk worden afgestemd op de parlementaire kalender. Overigens is het netwerk van “ambassadeurs”, die de opdracht hadden gekregen om de strategie 2025 en de daaraan gekoppelde werkwijze bij de Brusselse besturen en overheidsdiensten te promoten, in de loop der tijd geleidelijk verdwenen. Daardoor schiet de kennis van de bestuurlijke diensten over de methode van de gedeelde prioriteiten tekort.

(3) Voor de meeste beleidswerven die ressorteren onder de gedeelde prioriteiten, wordt een **flexibele standaardwerkwijze** gevolgd. Dat biedt de mogelijkheid om beleidswerven die gepaard gaan met uiteenlopende uitdagingen voor ons geweest, op een vernieuwende manier aan te pakken. Het bijzondere aan de methode van de gedeelde prioriteiten is immers dat zij berust op een vorm van samenwerking die niet over de hele lijn strikt is geregeld. Zo worden naargelang van de complexiteit van de beleidswerf specifieke afspraken gemaakt en kan worden afgeweken van de standaardwerkwijze. Die flexibiliteit leidt er echter toe dat sommige ministeriële kabinetten die de leiding hebben over bepaalde gedeelde prioritaire beleidswerven, een andere kijk hebben op de standaardwerkwijze. Hun interpretatie zou verschillen naargelang van de manier waarop zij de formele en informele werkingsaspecten van het methodebeheer begrijpen. Dat werkt een gedeeld begrip van de standaardwerkwijze en bijgevolg een efficiëntere samenwerking tussen alle partijen niet in de hand.

(4) Om de methode succesvol in de praktijk te kunnen brengen, is het van groot belang dat er bij alle partijen **een draagvlak voor is en dat zij er effectief bij betrokken worden**. De toepassing van de methode helpt ook om het wederzijds vertrouwen tussen de partijen te versterken, doordat zij elkaar op die manier beter leren kennen. Voorts nemen steeds meer ministers de naar waarde geschatte onderdelen van de bijdrage van Brupartners over in hun voorontwerpen van wet- of regelgeving of gewestelijk beleidsplan. Die rechtstreekse feedback komt de transparantie en de efficiëntie van het proces ten goede, waarbij duidelijk is welke inbreng elke partij levert.

(5) Daarnaast zijn er ook verscheidene **afremmende** factoren die uitdagingen meebrengen voor het sociaal driepartijenoverleg:

- De hoeveelheid tijd die nodig is om deze methode toe te passen, kan zowel voor de sociale partners als voor de ministeriële kabinetten een hinderpaal zijn.
- Het proces wordt ook afgeremd wanneer de sociale partners er verschillende standpunten op nahouden en de bijdrage die ze leveren, bijgevolg niet gebaseerd is op consensus of weinig expliciet is. Dat zou toe te schrijven zijn aan het feit dat de “intentienota” van de ministeriële kabinetten niet altijd even grondig is uitgewerkt. Dat document vormt evenwel de basis voor

de aan Brupartners gerichte vraag om een bijdrage te leveren. Dat kan een invloed hebben op de kwaliteit van de gesprekken tussen de partijen.

- Ten slotte kan een gebrek aan kennis over bepaalde aspecten van de methode en de opdracht van bepaalde organen die belast zijn met het beheer van de strategie Go4Brussels, het wederzijdse begrip van de methode door de betrokken partijen in het gedrang brengen.

Het BISA formuleert drie hoofdaanbevelingen om de uitvoering van de gedeelde prioritaire beleidswerpen en doelstellingen te verbeteren:

(1) **De jaarlijkse coördinatie** van de gedeelde prioritaire beleidswerpen verbeteren door de datum van de jaarlijkse sociale top af te stemmen op het parlementaire jaar, zoals bepaald is in de ordonnantie over Brupartners, en door na te denken over de manier waarop tijdens de vergaderingen van bepaalde stuurcomités te werk wordt gegaan, zodat er ruimte is voor dynamische interacties en zo veel mogelijk nuttige input voor de jaarlijkse sociale top wordt geleverd.

(2) **De operationele coördinatie** van de partijen die betrokken zijn bij de gedeelde prioritaire beleidswerpen, versterken door samen met de betrokken partijen een stappenplan op te stellen om de uitvoering van de gedeelde prioritaire beleidswerpen te stroomlijnen, waarbij tegelijk ook bewegingsvrijheid behouden blijft. Dat stappenplan moet een gedeeld wederzijds begrip bij alle partijen bevorderen en de werkwijze stroomlijnen. In de “intentienota” van het kabinet van de voor een beleidswerk bevoegde minister zouden bijvoorbeeld enkele nader te bepalen minimelementen kunnen worden opgenomen. Dat moet resulteren in een soepele regeling die naargelang van de beleidswerk kan worden aangepast, waarbij ook de kwaliteit van de gesprekken tussen de partijen gewaarborgd blijft.

De methode zou wel varen bij een sterkere coördinatie van de raadpleging van de sociale partners (Brupartners) door de ministeriële kabinetten, aangezien men er zich zo van kan vergewissen dat de middelen van de sociale partners beschikbaar zijn. Die aanbeveling geldt ook voor de verantwoordelijke ministeriële kabinetten, die de vragen van de sociale partners moeten kunnen beantwoorden en de gevraagde werkgroepen moeten opstarten.

Het kabinet van de minister-president, dat het sociaal overleg in het Brussels Gewest coördineert, zou die rol op zich kunnen nemen. Het zou dan wel nodig zijn om het daarbij te ondersteunen en na te denken over de middelen die ervoor uitgetrokken moeten worden.

(3) **Een coherent referentiekader** over de kenmerkende dynamiek van de gedeelde prioritaire beleidswerpen uitwerken, die zowel bestemd is voor de betrokken partijen als voor externe actoren. Dat moet resulteren in een sterkere bewustwording van en een betere voorlichting en communicatie over de methode van de gedeelde prioriteiten en de sociale dialoog. Dat moet er op zijn beurt toe leiden dat de partijen beter begrijpen hoe deze methode werkt, welke doelstellingen eraan gekoppeld zijn en welke impact zij heeft op het uitstippelen van het overheidsbeleid.